

SELECTIORUM
EX
UNIVERSA THEOLOGIA
CONTROVERSIARUM,
RECENTIORUM PRÆCIPUE,
SYLLOGE,

Juxta ordinem Theologiæ Positivæ B. D. Königii Thesibus comprehensa;

Inq. usum
Privatorum Disputandi Exercitiorum
adornata

JO. FECHT. D. PROF. & SUPERINT.

Consensu R. Facult. Theologicæ.

Primum edita Anno MDCXCIIX.

Denuo recusa Anno MDCCI.

ROSTOCHI,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Ampliss. Sen.

Typograph.

oll. diss. A
66, 41

B. J. 166(41)

NOMINA

Eorum, qvi cum hæc Sylloge secundâ vice excuderetur, privatis disputationum exercitiis nomina sua dederunt,
Sorte citra cujusqvam præjudicium in qvinque Classes distributi.

I. M. Joh. CHRISTIANUS SENSTIUS, Fürstenb. Meg.
HERMANNUS MÜLLER, Riga-Livonus.
M. ADAMUS WILDE, Bada-Durlac. March.

II. JOACHIMUS CHRISTOPHORUS NEMEITZ, Wismar.
DIETERICUS HERM. KEMMERICH, Palæo-Marchic.
ADOLPHUS FRIDER. DERMANNUS, Strelizia-Mecl.

III. M. Joh. Ehrenfried Feiffer/Misenensis Misn.
Joh. BARTHOLOMÆUS Bluhm / Tundera-Hols.
GEORGIUS NICOL. Blofsdorff/Gnöjensis Mecl,

IV. HENRICUS CORDES, Stada-Bremensis.
PETRUS RUDOLPHUS Schröder / Lüneburgens.
JOACHIMUS Grüssing / Warenâ-Meclenb.

V. JOACHIMUS ERNESTUS HORLITZ, Gedanensis.
BALTHASAR LUDOLPH. RUMPAEUS, Uña-Westph.
JOHANNES CARLQVIST, Svecus.

SYLLOGES CONTROVERSIARUM,

Disp. I.

De Studio Theologiæ.

I.

Theologiæ studium, ut studiis cæteris omnibus eminentius est, ita animo sanctiore qvam cætera omnia tractari meritò debet. Exod. III. 5.

II. Huic studio qvoties incumbitur, Spiritus S. in verbo lecto gratiâ suâ præsens est, illudq; ad finem salutarem, quantum in se est, dirigit. Jac. I. 17. II. Tim. III. 16.

III. Nunqvm igitur Theologia, qvocunq; modo accepta, dummodò ex S. Literis hausta, mero naturali studio comprehenditur.

IV. Etiam irregenitorum Theologia, è S. Literis accedente humano studio comparata, est à Spiritus Sancti gratiâ. I. Cor. II. 14.

V. Qvamqvm ob impedimentum, ab homine positum, non semper ad gratiam usqve sanctificantem procedat. Act. VII. 51.

VI. Majori ideò jure Theologia, etiam in impio existens, vera Theologia, si S. Literis conformis sit, dicenda est, ac Theologia naturalis, qvam veritatis nomine dignatur Paulus, Rom. I. 18.

VII. In eminentiori tamen significatu Theologia cum pietate conjuncta veræ Theologiæ titulum meretur, dum simul finem, omni Theologiæ præstitutum, actu ipso possatum in se complectitur. I. Joh. II. 4.

IX. Non necessarium est Theologo, ut apodicticis semper utatur argumentis.

A 2

IX.

IX. Immoderata prurigo, novas vel circa doctrinam
Theologicam, vel circa Scripturarum interpretationem,
proponendi propugnandiq; sententias, tanquam scandali ple-
nissima, à Theologo merito exulare debet. II. Tim. IV. 3. 4.
I. Cor. II. 9. 13.

X. Analytica tractandi Theologiam methodus accura-
tissima est & juvandæ dissentium memoriae apprimè ac-
commoda. Königius.

XI. Studium Biblicum à Theologiæ studio præferri
studiis reliqvis omnibus, Philosophico, Philologico, cu-
rioso, antiquario, polemico, postillatorio, omnino debet.
II. Tim. III. 15. 16. 17.

XII. Nunquam ad solidam rerum Theologicarum no-
titiam perveniet, qvi studia hactenus recensita cum Scriptu-
rario non intimè conjunxerit. Postillatorium tamen inter o-
mnia minimum parit fructum. Königius.

Diss. II.

De

Theologiâ.

I.

Theologia est notitia veritatis, Divinitus revelatæ, cum
promptitudine eandem defendendi, ad salutem æter-
nam & studium veræ pietatis directa. Tit. I. 1.

II. Hinc Academica & Scholastica Lutheranorum The-
ologia vera proprieq; dicta Theologia est, veræ autem The-
ologiæ nomen non meretur Theologia quorumlibet hære-
ticorum, quâ talis est.

III. Vera Theologia revelata nunquam sine lumine Di-
vino, seu gratiâ hominem illuminante, consistit, quamquam
homo ipse per eam non semper ad salutarem usque fidei &
sanctitatis gradum illuminetur. Joh. I. 9.

IV. Theologia, qvoad necessarios fidei articulos, cum
in se, tum ratione testimoniorum Scripturæ, ex quibus illi
educuntur, Divinam habet certitudinem, in cæteris certi-
tudo illa absolute necessaria non est. Luc. I. 4.

V. Sine

V. Sine omni controversiarum notitia ne intelligi quidem Theologia, à nobis definita, potest.

VI. Theologia viæ à Theologiâ patriæ gradu tantum non essentiâ differt. I. Cor. XIII. 9. 10. 12.

VII. Theologia Catechetica, si sumatur, ut litera sonat, non est fundamentum conciliandi Photinianos cum Christianis & Papistas cum Catholicis. Hebr. VI. 1.

IX. Non datur Theologia Theoretica, voce pressius acceptâ ; qvia & principium Theologiæ proprium & medium assequendi finem Theologiæ utrumque, in definitione expressum, qvoad priorem analogicè, qvoad posteriorem univocè practicum est, II. Tim. III. 15. 16.

X. Dona in Theologo administrantia non semper coniuncta sunt cum sanctificantibus. Phil. I. 15. 16. 18.

XI. Theologus tamen notoriè impius plus sæpe destruit vitâ sceleratâ, qvam ædificat scientiâ orthodoxâ.

XII. Theologus Systematica hodie ita est necessaria, ut eâ carere nequeamus & impiè illa suggilletur.

XIII. Theologus, etiam irregenitus, non literam tantum, sed verum Christi & Spiritus S. sensum, præcisâ salutari applicatioe, ex Scripturâ haurire per Divinam gratiam potest. Luc. XII. 47.

Diff. III.

De

Religione.

I.

Una sola religio vera est & salutem præstat. Act. IV. 12.
Matth. XII. 30.

II. Naturalis religio, qvâ & gentiles moratores salvati esse dicuntur, qvam & Prophetæ hodierni & Prophetissæ commendant, spectrum est in oculis Divinis. I. Cor. II. 14.
Eph. II. 3. Tit. III. 5. 6. 7.

III. Nulla religio, publicâ professione hodie à Luterenâ separata, cum eadem in fundamento concordat.

IV. Religionum igitur Syncretismus, aut saltem tolerantia,

rantia , qvâ errores veritati adversi nec rejiciuntur , nec refelluntur , summo studio vitanda est . II. Cor. VI. 14. 15. 16.

V. Religio Fanatica , qvo magis pietatis specie blanditur , eò severius fugienda est . II. Tim. III. 5.

VI. Sociniana Ecclesia & Ariana hodierna , qvia mysterii Divinitus revelati nihil credunt , Ecclesiæ Christianæ non sunt . Eph. IV. 4. 5. 6.

VII. Qvi itaqve è Socinianis & Arianis ad Ecclesiam nostram accedunt , rebaptizandi sunt , si fuerint baptizati ; qvia baptismus est beneficium soli Ecclesiæ Christianæ concessum . Ibid.

IX. Fratrum Spiritualium titulo , qvi ejusdem fidei confessione uniti sunt , rectius appellantur , qvamqvm non sint regeniti , qvam qvi doctrinam tenent , nobis adversam , et si vitam hi ducant inter Christianos honestam . Gal. I. 6. coll. cum v. II. III. 1. coll. cum v. 15.

X. Religio , quantumlibet orthodoxa , qvæ comitem non habet vitæ sanctitatem , vana est , id est , à scopo , religionis indoli insito , aberrat , fructuq; salutis caret . Jac. I. 26.

X. Religio , cum bonorum operum studio conjuncta , sola vera & immaculata religio est , si comparetur cum vanâ & fructu suo destitutâ ; qvemadmodum solus Deus bonus est , si comparetur cum creaturis . Jac. I. 27. Matth. XIX. 17.

XI. Religio tamen vera est , anteqvam opera ei accedere concipientur , cum ex operibus tantum vera esse arguatur . Jac. II. 8.

XII. Nil minus religionis nomine qvam Monachatus Pontificius dignus est . Matth. XV. 9.

Diff. IV.

De

Scripturâ Sacrâ.

I.

S Alvâ principii Theologici , qvod est Scriptura S. unitate , neqve agnosci ullæ hodie revelationes pro immediatè Divinis , neqve judicium de iis suspendi potest .

II. Qvic-

II. Qvicqvid immediate à DEO revelatur & intra conscientiam pro tali revelato sine formidine oppositi agnoscitur, id qvoad vim obligandi ad credendum parem prorsus habet cum Scripturâ auctoritatem, licet canonicum non sit. Joh. *IX. 47.*

III. Inspirata sunt sacris Spiritus amanuensibus & verba & res qvælibet, etiam minutissimæ, non quidem semper ad sciendum, tamen semper ad scribendum. *II. Tim. III. 16.*
II. Petr. I. 21.

IV. Non loquitur Scriptura ad erroneum vulgi captum, ut Belgæ nonnulli, multò minus ad affectum vulgi & credulitatem, qvæ in se falsa sunt, dictat, ut novissimè Burnetius audacissimè deliravit. Joh. *XVI. 13.* I. Joh. *V. 6.*

V. Prona vel ad Naturalismum vel ad Atheismum via est, manifestas Scripturæ historias & miracula in allegorias & effectus naturæ convertere.

VI. Omnis sensus Scripturæ ex Spiritus Sancti, sensui intimè conjuncti, intentione & operatione, salutaris est, h. e. ad salutem hominis efficiendam tendit. Rom. *I. 16.* quamquam in effectu propter oppositum obicem nonnunquam reddatur non salutaris.

VII. Non potest ad veritatem sensus Scripturæ sine illustratione Enthusiasmi qvicqvam reqviri, qvod ipsa litera intellectui non ingerat, præcisâ salutari ejusdem applicatione.

IX. Homo irregenitus, ad statum regenerationis tendens, à Scriptu S. per Scripturam in plurimis verè illuminatur, anteqvam fidem plenè & salutariter concipiat. Eph. *III. 9.*

IX. Fanaticum est, venditare sensus Scripturæ mysticos, non ab ipso Spiritu S. clarissimè monstratos.

X. Nunquam verbum Divinum in se litera mortua est, nec Divina virtus exterius eidem accedit, cum DEus à verbo suo nunquam sit separatus. Hebr. *IV. 12.*

XI. Conclusio ex unâ propositione revelatâ & alterâ naturalâ notâ educta, revelata, non naturalis est, & verbo Divino æqvipollit. Matth. *XXII. 29. 31.*

XII.

XII. Correctio p̄petua versionis Bibliorum Lutheri vernaculæ, sive in iis, qvæ aut exigui aut nullius sunt momenti, sive in illis, qvæ sacro textui viciniora videri possunt, non infructuosa tantum est, sed & scandali plena.

Disp. V.

De

Libris Symbolicis.

I.

Ecclesiæ unitatem adversus luxuriantium ingeniorum proterviam certorum Symbolorum agnitione conservandam esse, omnibus seculis creditum fuit.

II. Ad ejusmodi Symbolorum multiplicationem sine gravibus causis deveniendum non est.

III. Nonnunquam tamen, exorientibus controversiis, Ecclesiam distracturis, qvæ sopiri nullo alio conatu possunt, novæ confessiones necessariæ esse intelliguntur.

IV. Adstrictio ad talia libertati Filiorum DEI, à Christo ipsis partæ, aduersa non est. II. Tim. I. 13.

V. Horum subscriptio, nisi novitatum pruritum studio promovere & portam aperire intestinis in doctrinâ dissensionibus velimus, in omnibus categoricâ esse debet; non quatenus, sed qvia verbo Divino conformia sunt.

VI. Nemo ex eadem causa vel ad officia Ecclesiæ vel ad subscriptionem admittendus est, nisi qui doctrinæ in iis contentæ Divinitatem præviâ exploratione agnoverit.

VII. Subscriptio Librorum Symbolicorum obligat ad dogmata, in iis contenta, non ad accidentalia alia.

IX. Nostri tamen Libri Symbolici consideratione temporis, quo editi sunt, æqvè ac Symbola antiquiora, sui temporis respectu, ab erroribus immunes meritò pronunciantur.

X. Libri Symbolici accipiendi sunt *in sensu sui fontis*, & quo profluxerunt, *S. Codicis*, *auctorum*, qui eos concinnarunt, *confessorum*, qui iis constanter adbæserunt, & *consequentiarum*, quas verba posita legitimas admittunt. D. Dannh. in Christ.

X. Ut

X. Ut stupenda in Rep. opera & toti Universitati salubria: ita & Libros Symbolicos, singularia afflatu Divino conscriptos & Ecclesiæ donatos esse, ob peculiaria Divinæ prvidentiæ documenta, & salutem totius Ecclesiæ, per illos promotam, piè dicitur, argumento loci Jud. III. 9. 10.

XI. Cujus rei & doctrinæ in Libris Symbolicis intuitu periculosest, sine adjectâ declaratione eos Humana Scripta appellare: cum nec vocationem ad ministerium, si peculiaria Divini nutus signa appareant, humanam sed Divinam vocemus.

XII. Cum Augustanâ Confessione Concilium Tridentinum tam conciliari ac cum ipso verbo Divino nequit.

Diss. IV.

De

Articulis Fidei.

I.

Fundamentum salutis Christus est, seu doctrina de gratiâ remissione peccatorum, per meritum Christi factum apprehensum; quæ vera est & nulli fraudi obnoxia fundamenti acceptio. Eph. II. 20. I. Cor. III. 11.

II. Articulus igitur fidei est, quicquid in hoc fundamento continetur & sine quo hæc ipsa, quæ in fundamento continentur, neque intelligi neque procurari queunt.

III. Amor DEI & proximi, si veræ DEOque gratæ sunt virtutes, fundamentum jam constitutum consequuntur, tantum abest, ut fundamentum constituant.

IV. Nunquam Scriptura fidem, quâ fundamentum conferendæ salutis est, per amorem describit, sed semper per fiduciam apprehensionem gratiæ, merito Christi nitentis. Joh. I. 12. XVII. 8.

V. Augustini illud: *credere est amando in DEum ire, seu credendo DEum amare*, aut à formâ sanorum verborum aberrat, aut de effectu fidei, postquam jam justitiam constituit, intelligi debet. Gal. V. 6.

VI. Hæresis est error in fundamento fidei.

B

VII. Quæ

VII. Qvæ definitio, nisi studio vel tricari velis, vel cœcutire, nihil habet vel ambiguitatis vel obscuritatis vel difficultatis.

IX. Qvo qvid majorem cum fundamento fidei & salutis connexionem habet, eo necessarius magis illud est & fundamentalior fidei articulus; qvo magis recedit, eò minus habet necessitatis.

IX. Qvo magis directè vel fundamentum vel articuli fundamentales convelluntur, eo gravior hæresis est, qvo minus, eò tolerabilius.

X. Ut mos hæresin cuilibet dissentienti sine gravi causa imputandi, planè detestabilis est & Ecclesiam præsentissimo excidio exponit: ita conatus, errores quoslibet vel diffimulandi vel excusandi, non levius eidem creat periculum.

XI. Non minori diligentia forma sanorum verborum, quam ipsa sincera doctrina firmiter retinenda est. Formula Concordiæ.

XII. Pertinacia ad formam hæretici refertur, quâ is dignus redditur, ut ab Ecclesiâ excludatur.

Disp. VII.

De

Essentiâ Divinâ.

I.

Deum definiri & non definiri posse, controversia est, in merâ οὐσίας & diversâ definitionis acceptione consistens.

II. Negativa tamen, ut omnis exulet offensio, præfrena est affirmativæ, nec hæc defendenda est unquam.

III. Essentia Divina una est, unitate numericâ & singulari.

IV. Digna est ingenio Böhmiæ DEI descriptio per aeternum nibil: & æquè tenebrosa sectatorum ipsius interpretatio, qvod DEum concipere absqve respectu ad creaturam, sit nihil concipere.

V. Notitia DEI naturaliter insita est perfectio habituialis, quâ quamprimum terminos intelligit homo, naturali

non

non tam facilitate quam necessitate, citra ullum ex effectu ad causam discursum, propositionibus de DEO veris assertur. Rom. I. 19. 20. II. 14. 15.

VI. Vox: יְהוָה ratione originationis suæ, à DEO ipso expositæ, Ex. III. 14. essentialē DEI conceptum, qui est à se esse, seu independentiam exprimit.

VII. Dantur Athei speculativè tales.

IX. Nemo hominum naturam suam ita exuere potest, qvin aliquando stimulis de Divinâ existentiâ compungatur.

IX. Per justitiam sibi essentialē DEum non posse peccata sine præstítâ sibi satisfactione dimittere, idqve naturam ipsam docere, evidenter Paulus demonstrat, Rom. I. 32.

X. Verius est illud Augustini, inqve natura ipsâ fundatum: qvo plus DEum cognoscimus, eò plus amamus; qvam illud Fanaticorum: qvo plus DEum amamus, plus cognoscimus.

IX. Attributa Divina de DEO propriissimè dicuntur, ut cunqve sint incomprehensibilia.

XII. DEum impropiè lucem esse, rectè colligitur ex I. Tim. VI. 16.

Disp. IX.

Personis Divinis.

I.

Persona est suppositum intelligens; qvæ est definitio nec intricata, nec qvæ intelligi nequeat. Qvin simplex etiam homo, Patrem, Filium, Spiritum audiens, supposita intelligentia concipit, qvalqvm personæ definitiōnem ignoret.

II. Nil impedit, hoc ipso, cœu' naturali suo significato, vocem οὐσίας seu personæ accipi, Hebr. I. 3.

III. Non potest personæ termino, à tertio usqve seculo à totâ Ecclesiâ usurpato, infensus esse, nisi qui ipsi mysterio Patris, Filii & Spiritus S. sit infensus, idqve cum Socinianis ex Ecclesiâ eliminatum cupiat.

B. 2

IV. Per-

IV. Personarum Trinitas exauditur , qvamprimum à non occupato Apostoli verba audiuntur , I. Joh. V. 7.

V. Personarum Trinitatem crediderunt Patres Anteniceni , qvamq; in exprimendis personarum differentiis solidâ verborum sanitate non semper fuerint usi.

VI. Frustra illa in DEO Trinitas in gentilium scriptis qværitur. Rectè Jac. Thomasius : *melius de fide sacrâ mercantur , qui discordiam profane Philosophiæ cum Christianâ intercedentem fideliter detegunt , quam qui tenebras inter Eclucent paciscuntur.*

VII. Argumenta , qvæ ex ratione pro probando Trinitatis mysterio adducuntur , planè contrarium evincunt.

IX. Si Divinitas angeli in V. T. apparentis per argumenta , ex nomine & proprietatibus DEI desumpta & angelo in textu tributa , non evincitur , nulla in N. T. supererunt pro Divinitate Christi argumenta.

X. Spiritus S. à Patre Filioque procedit. Joh. XV. 26.

X. Generationem Filii DEI impro priam esse , longè periculosissimè ab H. A. Roëllio dicitur , contra Joh. I. 18.

XI. Qvi in operibus ad extra præter differentiam ordinis qvamcunq; operationis inæqualitatem respectu Divinarum personarum asserunt , Divinæ essentiæ unitatem lœdunt. Joh. V. 17. 19.

XII. Creatio , Redemptio , Sanctificatio , dum appropriari Divinis personis dicuntur , ratio appropriationis non potest qværi , nisi in similitudine ordinis operum cum ordine personarum.

Diff. IX.

De

Creatione.

I.

Qui mundo æternitatem adscribunt , vel absolute , ut Spinoza cum Atheis & qvibusdam è Reformatis recentioribus , vel secundum quid , ut Burnetius , gentiles nænias Divinæ revelationi præponunt .

-794. VI

II. Indo-

II. Intolerabile est in eodem Burnetio, totam ferè creationis & antediluvianam historiam in meras fabulas, rudi Judæorum populo pascendo à Mose excogitatas, converti.

III. Et Præadamitarum figmentum, jamdiu explosum, his deliriis ex inferis iterum revocari.

IV. Mundum initium habere adeò rationi evidens est, ut repugnet, creaturam ab æterno creari.

V. Hoc nisi sit, convinci intestabilis erroris Athei ex naturâ non poterunt.

VI. Aqvas supracœlestes existere omnino credendum est, si simplicitati Scripturæ, qvæ sacrosancta nobis esse debet, inhærere velimus. Gen. I. 6. f.

VII. Terram item consistere & fidera moveri. Jos. X.

12. 13. Eccl. I. 4. 5.

IX. Ludibrio se & Theologorum & Philologorum exposuit, qvi indicia motus telluris novissimè in Scripturâ venatus est.

XI. Astrologia judiciaria, tot legibus & Politicis & Ecclesiasticis ex imperiis & Ecclesiâ exacta, iniqvissimè hodie in qvibusvis ferè Calendariographis toleratur. Deut. XIIIX.

10. II. 14.

X. Utcunque excessus naturæ qvilibet, utpote ventorum, tempestatum, inundationum violentia, ita & Cometæ, ipso adspectu suo horrorem nobis incutere, iræ judicii que Divini super peccata nos admonere & ad pœnitentiam nos invitare debent, vis tamen aliqua peculiaris & supernaturalis futura fata significandi iis attribuenda non est. Psal. CXLIIX. 8. Jerem. X. 2.

XI. Creationis universi finis est gloria creatoris. Prov. XVI. 4.

XII. Qvæ qvia ex rebus corporeis à nemine rectius quam ab homine agnosci & prædicari potest, fines creationis omnes in imperscrutabili sapientiæ Div. abyssō reconditos esse dicendum non est, sed universa potius ob hominem, & terrena qvælibet, pleraq; etiam cœlestia, & forte omnia in ejus usum condita esse intelliguntur. Deut. IV. 19.

Diss.

B,

Angelis.

I.

OVi cum Balt. Beckkero vel angelis bonis malisve parum esse cum rebus humanis negotii, vel unum forte tantum in hoc mundo existere Diabolum propagant, omni tamen vi suâ Diabolorum chiliadas ex mundo exigere non possunt.

II. Qvam sententiam, cujusq; funda^menta, pronam stenere viam ad Scripturarum sacrarum contemptum, ipsumq; Atheismum, dubitari nullo modo debet.

III. Idem incurrit periculum, qvi cum Vandalio oracula Gentilium omnia meras sacerdotum Gentilium fraudes & præstigias fuisse, contra clarissimam historiæ fidem asseruerit.

IV. Stupida est recentis hominis perswasio, angelos ita in animam hominis penetrare posse, ut & secretas ejus nortint cogitationes. Jer. XVII. 9. 10.

V. Angeli intra hexaëmerum conditi sunt, Hiob. XXXII X. 7. Qvo die? nec probabiliter qvidem sciri posse putamus.

VI. Eorum notitia ex naturalibus argumentis probabilissimè elucescit.

VII. In assumptis corporibus neq; edere proprie & bibere, neq; generare possunt.

IX. Non negandum est, qvosdam morbos obsessioni Dæmoniacæ perqvam esse similes, nunqvam tamen fieri posse putandum est, ut naturali morbo affectus lingvas loqvatur, qvas nunqvam audivit, didicitq;

X. Beckkeriana ista temeritas, qvæ obsessiones omnes, in Sacris relatas, pro Symptomatibus naturalibus habet, profanæ S. Literarum tractationis jure condemnatur.

X. Non absurdum est, hominibus à dæmone obsessis certis in casibus naturalia qvoq; applicari medicamenta, argumento historiæ, Matth. XVII. 15. s. recensitæ. **XI.**

XI. Si dantur angelorum ordines, ut revera dantur;
dantur & Archangeli.

XII. Si locus I. Thess. IV. 16. omnium simplicissimè,
ut litera primo intuitu præfert, accipiatur, Archangelus
creatus intelligitur.

Disp. XI.

De

Providentiâ.

I.

Qui Divinæ providentiæ veritatem hodie, in Galliâ
præcipue, inficiantur, Philosophorum gentilium o-
mnium deterrimos seqvuntur, à cæteris Sectis ple-
risqve ideo flagitosæ impietatis accusatos.

II. Qui providentiam negat, nihil causæ habet, cur aut
DEum credat, aut virtuti studeat.

III. Frustra castigatur conservationis trita descriptio,
qvâ dicitur esse continuata creatio.

IV. Gubernat DEus mundum absoluto & independen-
te ab alio qvovis, sese superiore, imperio, sed justissimo.
Rom. IX. 20. 21. 22.

V. Summa stultitia est, sublunaria, qvæ qvasi thea-
trum sunt infinitarum mutationum, eximere gubernationi
Divinæ, & eidem subjicere cœlestia, à mutatione aliena.

VI. Concurrere DEum freqventissimè cum actionibus
humanis extra ordinem, easdem vel fleetendo vel determi-
nando, Divinæ promissiones & comminationes, immò ipsa
eventuum consideratio, apertissimè arguunt.

VII. Ad peccatum permittendo concurrit DEus & a-
ctionem sustentando: solus verò homo ad eandem sese de-
terminat.

IX. Non ideo creatura independens redditur.

IX. Nunquam gratiam suam peccanti ita subtrahit DE-
us, qvin eâ mensurâ eundem revocet, qvâ converti possit.
Rom. V. 20.

X. Ubi in Sacris de DEO legitur: *indurabo cor Pharaonis,*

nū, commodius in vernaculā nostrā vertitur: ich werde;
qvam: ich will Pharaonis Herz verhärten.

XI. Nec DEus operatur omnia feriantibus creaturis,
nec creaturæ agunt omnia otioso existente DEO.

XII. Si DEus manum suam vel ad momentum rebus
qvibuslibet subtraheret, è vestigio reciderent in nihilum.

Disp. XII.

De

Visione DEI Beatificâ.

I.

Si dictatum justitiæ Divinæ naturæ ipsi impressum est,
Rom. I. 32. seqvitur, per eandem naturam liqido in-
notescere, dari aliam post mortem hominis vitam.
Hebr. I. 3.

II. Non nudæ probabilitatis argumenta, idem confir-
mantia, sunt, innatus omnibus naturæ instinctus, etiam
post hanc vitam aliqvid vel metuentis vel sperantis, & mo-
ratorium gentilium consensus.

III. Nimis profanum est dicere, in V. T. de vitâ æter-
nâ nihil fuisse aut revelatum aut creditum.

IV. Specialem hujus vitæ rationem sola revelatio ex-
ponit, qvamq; ob ejus eminentiam & majestatem non
omnia sint revelata, I. Cor. II. 9.

V. Felicitas futuræ vitæ visione DEI exprimitur, non
oculari, sed intellectuali, interprete Apostolo I. Cor. XIII. 12.

VI. Primus igitur & essentialis beatitudinis conceptus
est notitia DEI perfectissima & eminentissima, amorq; ve
Divini Numinis intensissimus & indefecatus. Joh. XVII. 3.
B. Königius.

VII. Qvæ qvia in hac qvoq; vitâ, qvamq; infel-
riori gradu, inveniuntur, I. Cor. XIII. 9. Col. III. 10. vita
æterna qvoad essentials partes etiam credentibus in hac vi-
tâ adscribitur, I. Joh. V. 11. s. Hülsemannus, Schmidius,
Osiander.

IX. Qvoad perfectionis gradus & bona vitæ illius non-
dum

dum revelata, Rom. II X. 18. beatitudo fidelium salus est in spe, v. 24.

IX. Utramque salutem, & inchoatam & consummatam, eamq; totam, Christus promeruit fidelibus & contulit. Tit. I. 4. 5. Matth. XXV. 21.

X. Laudanda est B. D. Kœnigii modestia, dicentis: *Ipsam Divinam essentiam glorificatis corporis oculis visum iri in alterâ vitâ, nec præfracte negandum, nec ut apodicticum asserendum, sed futurae potius experientiae reservandum est.*

XI. Probabile est, Paulum adhuc viatorem, qvoad animam ad plenam gaudiorum cœlestium perceptionem admissum fuisse. II. Cor. XII. 4.

XII. Magno certè argumentorum pondere D. Dannhawerus: *Licet cœlo beatorum in creaturis nomen locumq; simpliciter denegare nolimus, quod à DEO fabrefactum, Hebr. XI. 10. ἀχειροποίητον, (τω a. priv. nempe non ad μήναν sed ad χεῖρα reflexo) II. Cor. V. 1. à πᾶς damnatorum distinctum, Ep. Jud. v 6. in quod Elias sublimatus, Paulus raptus, quo datur aliud ψιλόν τεχνηγόν, adeoq; Divinum, à creato distinctum: quis tamen auit creationis tempus, diemq; designare? Quis ad hexaemeron restringere?*

Disp. XIII.

De

Morte æternâ.

I.

ANIMÆ demortuorum à tempore excessus sui non dormiunt in loco statuē tertio, sed vel cœlesti gloriâ vel pœnis infernalibus afficiuntur. Luc. XVI. 23. II. Cor. V. 8.

II. Major tamen futura est in resurrectione & pœna & gloria, tum diffusione ejusdem ad corpus, tum intensione. Hiob. XIX. 26. 27. II. Thess. I. 7. s.

III. Omnes ferè veteres patres statuunt, animas ante resurrectionem omnes certo receptaculo inclusas neq; gaudium sentire, neq; pœnas. Dorscheus.

C

IV. Ex

IV. Ex qvo rectè concludit , eos non credidisse purgatorium.

V. Animæ hinc decedentes non tantum memoriam retinent eorum , qvæ hic sciverunt , Luc. XVI. 28. sed & novam antea incognitorum notitiam acquirunt. Varenius.

VI. Non obstante graduum qvoad pœnas diversitate, nunquam tamen pœna damni separata erit à pœnâ sensus. Matth. XXII. 13.

VII. Pœna damnatorum infernalis formaliter & primariò consistet in intellectus & voluntatis , tanquam facultatum animæ nobilissimarum , inordinatione & perversitate , qvâq; DEum non apprehendent nisi ut iratum sævumq; judicem , extremos & ineffabiles ipsis cruciatus inferentem.

IX. Unde fieri non potest , qvin semper aut peccant damnati , aut legem non habeant , qvod absurdum. I. Joh. III. 4. Gerhardus.

IX. Ignis non elementaris & tamen propriè dictus est aqua non humida & tamen propriè dicta. Qualis ille futurus sit , si non est elementaris , non liqvet.

X. Nec liqvet , ubi sit infernus , qui qvia paratus est , creatus est. Matth. XXV. 41.

XI. Æternum puniuntur damnati , qvia æterni peccant.

XII. Non est absurdum , pœnarum infernalium ut gradus , ita & graduum esse intervalla.

Diss. XIV.

De

Imagine DEI.

I.

Non poterat DEUS salvâ justitiâ & sanctitate suâ hominem condere , ratione præditum , sine imagine Divinâ.

II. Imago autem Divina formaliter & primariò consistebat in notitiâ practicâ , non omni , sed eâ , qvæ hodie supernaturalis est , mysteriorum nempe Divinorum , ad salutem æternam ordinatorum , eâq; pro illo statu perfectâ & sine labe. Col. III. 10. Eph. IV. 24.

III. Ac-

III. Acceptio Imaginis DEI Ecclesiaistica, qvâ pro ipsis
animæ facultatibus sine Scripturæ fundamento sumitur, plus
in Theologia semper turbavit, qvam profuit.

IV. Non dari possunt pura naturalia, sive qvæ rebel-
lionem ponant in homine virium superiorum & inferiorum,
sive qvæ positâ earum concordiâ mysteriorum notitiam
excludant. Joh. V. 23.

V. Gratia Divina & inhabitatio SS. Trinitatis in primo
homine non supernaturalis, sed naturalis fuerat, qvippe i-
magine Divinam induculo nexu conseqvens. Osiander.

VI. Non neganda tamen sunt primo homini dona alia,
supra naturam posita, revelatio in primis extraordinaria &
qvæ ei erant connexa. Gen. II. 16. f.

VII. Ut cani sagacitas naturalis est, qvia tali animali
& ad hunc finem, utpote investigationem ferarum, destinato
naturaliter debetur, qvi tamen amissâ per casum sagacitate
canis esse non definit: ita planè de imagine Divinâ respectu
primi hominis sentiendum dicendumque est.

IX. Sacrificia in statu integritatis locum non habuissent.

X. Non poterat primus homo cum qualitatum *δυσεγο-*
σία creari, qvia hæc eundem ad varias inordinationes sol-
licitasset.

X. Nec quisquam à primis hominibus poterat gene-
rari deformis, qvia omnis deformitas est ex *δυσεγοσίᾳ*.

XI. Arboris vitæ usus, æqvè ac reliqvorum alimento-
rum, non arguebat internum in homine moriendi princi-
pium, nisi ab externo remedio impediretur.

XII. Arborem vitæ & arborem scientiæ boni & mali à
Diabolo ita cognominatas fuisse, à falso iisdem adscripto
effectu, ut de utraqve olim *D. Seb. Schmidius*, de posteriori
recentissimè *G. Nichollius*, Anglus, sensit, ob simplicitatem
literæ, Gen. II. 9. non est probabile.

Peccato Originali.

I.

IMpropria, nec unquam imitanda, immo in DEum iniquam qvorundam locutio est: DEum peccata peccatis punire.

II. Qvamq; verò existere originale peccatum solis radiis in Scripturā perscriptum sit, cum Ferrando tamen & Jo. Belino, scriptoribus Gallicanis, dicendum non est, gentilibus qvoq; illud innotuisse, aut ex ratione deduci posse. Rom. VII. 7.

III. Exacta peccati, propriè dieti, descriptio, I. Joh. III. 4. originale qvoq; peccatum manifestè involvit.

IV. Tres ab Apostolo, Jac. I. 14. 15. insinuati peccati originalis motus, tentatio, conceptio, consummatio, quorum ille suggestio est sine consensu, iste delectatio cum imperfecto consensu, hic commissio cum plenâ consensione, actualibus peccatis merito omnes accensentur.

V. Qvamq; peccatum omne ad legem, tanquam ad principium manifestativum, exigatur, tamen plurima in se mala esse, anteq; DEus eadem prohibere intelligatur, ipsi nempe sanctitati DEI, ut principio boni malique radii, adversa, contra Szydlovium aliosq; merito defenditur.

VI. Primum peccatum Adami posteris justissimè imputatur, etsi nec rationem ejus rei reddere, nec mente concipere possemus. Rom. V. 12.

VII. Qui primum Adami peccatum extenuant, DEum ipsum injustitiae & sævitiæ accusant.

IX. Peccatum originale non tantum qvoad formam totius, sed & qvoad formam partis, positivum involvit.

X. Cum concupiscentia in se indifferens sit, per determinationem ad tale esse, qvæ positivum quid est, peccaminosa redditur.

X. Peccatum Philosophicum, Jesuitarum Divisionensium inventum, qvod ab eo, qui de DEO non cogitat, commissum,

missum, DEum non offendere, nec damnationem attrahere docetur, & sanæ rationi repugnat & Scripturæ. Psalm. LXXIIIX. 6. I. Thess. IV. 5.

XI. Monstrosa est P. Chawini opinio, peccati originis subiectum esse tantum corpus & cum corpore decrementa capere & incrementa.

XII. Ad prius absurdum creatio animæ immediata, ad alterum confusio peccati orig. qvod æqvale in omnibus est, cum motibus ejusdem, qui ob temperamenti inæqvalitatem in uno magis ac in altero se exerere possunt, ipsum seduxit.

Diss. XVI.

De

Peccato Actuali.

I.

Primum Diaboli peccatum superbiam fuisse, perqvam verosimile est.

II. Ingeniosa hanc in sententiam interpretacioni, Ep. Jud. v. 6. est Bryani Turneri: *non servantes proprium principatum aliorum pomæria insiluerunt, stationis ipsis assignatae desertores.*

III. Hominis verò incredulitas. Gen. III. 4. 5. 6. 7.

IV. Jesuitarum & Moralistarum principia: *ad peccandum formaliter reqviritur notitia peccati; nullum est peccatum formale, nisi conscientia hic & nunc judicet de malitiâ; Conscientia circa illicitum intrepida excusat à peccato; flagitiis quibuslibet latam aperiunt portam.*

V. Pœna peccato dictata mors est, spiritualis & æterna, Gen. II. 17. non temporalis, nisi ex accidenti.

VI. Non potest DEus salvâ justitia suâ creaturam innocentem, justitiæ & injustitiæ capacem, ad quamcunq; afflictionem condemnare. Gen. XIIIX. 25.

VII. Multo minus, qvod horrendum est vel cogitare de DEO, morti æternæ objicere.

VIII. Potest tamen pœnam, impiis parentibus debitam, à filiis, qvoad causam innoxiis, reqvirere. Ex. XX. 5.

C 3

IX. Malè

IX. Malè ex Marc. III. 29. concludit Ph. Limborchius, peccatum in Spiritum S. illud tantum esse, qvo opera miraculosa, à Christo virtute Spiritus S. patrata, Diabolo adscribuntur.

X. Tamen ex hoc ipso loco rectè colligitur, illud in irregenitum etiam cadere, sed ad internam usqve convictionem illuminatum.

XI. Infantes non sunt sine actuali peccato, ob solum tamen originale peccatum, nisi fide donentur, damnari possunt. Marc. XVI. 16.

XII. Multò minus Maria Deipara peccato exempta fuit. Rom. III. 23.

Diss. XVII.

De

Libero Arbitrio.

I.

UT notitia DEI ex naturâ vera; ita & vera ad legem naturæ conformata, dantur opera, qvod iisdem fere verbis testatur Paulus, Rom. I. 18. II. 14. Qvæ tamen ad perfectionem, qvam in nobis imputando effiendoqve operatur Spiritus sancti gratia, collata, vera non est, sed mendax. I. Joh. II. 4.

II. Has interiores naturæ vires non ipse homo, sed Deus, merito Christi motus, dirigit ad inqvirendum veriorem DEI cultum. Act. XVII. 27. Unde & Pædagogicæ dicuntur, Gal. III. 24.

III. In se consideratæ ad naturam pertinent; qvâ ex intentione DEI ad salutem diriguntur, ad gratiam, non quidem pressè, (qvo sensu gratia non agit nisi per verbum & Sacra menta;) tamen analogicè acceptam.

IV. Non sunt tolerandæ hæ & aliæ id genus propositiones; Synergistarum: jaecto prædicationis fundamento posse horum in aliqvid, qvamqvam langvidum & modicum, ad conversionem suam conferre; Majoris: voluntatem esse ~~ovra~~ conversionis; Rathmanni: in naturâ hominis

mnis lumen esse, ex qvo conversio profluat; Dreieri: Hominem liberè converti. Qvæ omnes castigantur à Paulo, Phil. II. 13.

V. Totum ministri Ecclesiæ officium & dona, qvibus illud administrat, est à gratia, non à naturâ, si maximè minister sit irregenitus. I. Cor. XII. 4. f.

VI. Falsum est, collationem ulterioris gratiæ gradus suspensam esse vel dependere à recto usu primæ, si Arminiano sensu de dependentiâ causali; verum, si de consequentiâ ordinis intelligatur. Matth. XXV. 14. f.

VII. Adeò vires liberi arbitrii in spiritualibus nullas habet homo per naturam, ut ne quidem habeat potentiam passivam, conversionis gratiam admittendi. Rom. II. 9. 7.

IX. Potentia illa à solâ gratia est. Ez. XXXVI. 26. Et tamen non irresistibilis. Matth. XXIII. 37.

X. Nec hanc irresistibilem necessitatem, sive in naturalibus sive spiritualibus, unquam defendit Lutherus.

X. Non possunt à Semi-Pelagianismo excusari Pontificii.

XI. Nec à Prædestinatianismo, (suppositâ etiam per Ph. Buchium Prædistinatorum fabulâ) Calviniani.

XII. Non potest homo salvis Reformatorum hypothesis de decreto Divino, respectus omnes antecedente, deqve prædeterminatione actionum humanarum, plus boni facere, quam actu facit; qvod justissimè iisdem jam olim Remonstrantes objecerunt.

Diss. XIX.

De

Voluntate DEI.

I.

Voluntas DEI antecedens, id est, universalis & seria, hominem salvandi, adeò clarè in Sacris expressa extat, ut non nisi ab animo penitus perverso negari possit. I. Tim. II. 4. II. Petr. III. 9.

II. Eadem claritate descriptum legitur, velle DEum &

& medium salutis, id est, fidem universis impetrari. A&t.
XVII. 31.

III. Äqvaliter omnium salutem vult DEus, eousque,
ut neminem destituat mediis sufficientibus ad illam perve-
niendi.

IV. Liberrimo & imperscrutabili arbitrio Divino tri-
buendum est, qvod uni qvam alteri extra ordinem plura
salutis præsidia tribuit. Rom. XI. 33.

V. Est voluntas DEI ordinata, non confusa, est conditio-
nata, conditione, qvæ voluntatem antecedentem seqvitur, con-
sequenter präcedit, non absoluta. Dannhawerus.

VI. Qui ordinatam potius qvam conditionatam ideo
dicendam esse putant, ne habeant Calviniani, sub qvo er-
rorem suum occultent, non advertunt, eundem eos lusum
circa terminum: ordinatæ, ludere posse.

VII. Eorum ex Reformati, qui Hypothetici dicuntur,
sententia DEum facit hominibus ex instituto illudentem.

IX. Mich. Molinosii in excessu peccavit pietas, cum,
si alicui revelaretur, DEum ipsum absolutè damnare velle,
eidem injunxit, ut voluntati Divinæ etiam usqve ad æter-
nam damnationem se resignaret. Impium enim est, rem
tam injustam & horridam de DEO vel cogitare.

IX. Particularitas voluntatis salvandi in DEO in ipsum
salutaris fidei, qvâ ~~πληρόεια~~ est, fundamentum impingit.

X. Universalitas tamen voluntatis salvandi, ut fidem
efficiat & fundet, non semper & necessariò formaliter &
positivè mentem hominis subintrat, sed aliquando sufficit,
ut virtualiter & negativè.

XI. Qvia DEus non delectatur tantum omnium salute,
sed & eandem, quantum intra ordinem à se constitutum fie-
ri potest, per media fini suo proportionata promovet, ef-
ficax meritò salutatur Divina voluntas.

XII. Particularismus fœdum monstrum est, qvocun-
que modo pingatur & coloretur.

Diss.

Prædestinatione.

I.

Articulus de prædestinatione sine omne incommodo ratione doctrinæ articulis cæteris præmittitur, tanquam immediatum conseqvens distinctionis voluntatis in antecedentem & consequentem.

II. Non obstante, qvod fides in intuitu Divino electionem præcedat. II. Thess. II. 13.

III. Meritum Christi, qvod valorem Divinum intimè involvit, eo ipso commodè non potest vocari causa instrumentalis moralis electionis, cum sit meritoria & principalis.

IV. Nec fides causa instrumentalis moralis minus principalis, cum sit instrumentum apprehendendæ gratiæ eligentis passivum, causæ physicæ analogum.

V. Respexit DEus in eligendo fidem hominis finalem, usu Scripturæ loqvendo. Hebr. III. 6. 14.

VI. Qui è nostris credentes & electos coincidere docent, ut quamdiu homo sit credens, tamdiu sit electus, quamprimum verò desierit credere, ut ex justificationis, ita & electionis gratiâ excidat, termino tantum electionis aliter utuntur, eumqve magis ampliant, in reiplâ amicissimè nobiscum conspirant.

VII. Neutri autem sententiæ imputandum est, qvod contra usus Theologicos peccet, adeoqve fundamentum fidei qvodammodo convellat.

IX. Qvamqva m S. Huberus voluntatem antecedentem cum electione confuderit, adeoqve in sententiâ ipsâ nihil dixerit analogiæ fidei adversum, locutio tamen, tanquam formæ sanorum verborum è diametro adversa, tolerari nullo modo debebat.

X. Nemo unquam nostrorum aliud absolutum electionis decretum Reformati adspicpsit, qvam qvod ipsi in

D

Syno-

Synodo Dordracenâ nomine absolutissimæ gratiæ dogma
tisarunt, qvod nempe antecedenter ad decretum ab omni
respectu, non consequenter, sit liberum.

X. Falsum est, & in gratiam Calvinianorum confictum,
Lutherum absolutæ electionis fuisse patronum.

XI. Inscriptio in librum vitæ cum electione non æquiv-
pollet, cum fidei vitâ vivant & ~~ægrotant~~, qui non sunt ele-
cti. Hab. II. 4.

XII. Gentilium infantes electos esse, probabile non
est. Marc. XVI. 16. Joh. III. 5.

Diss. XX.

De

Reprobatione.

I.

Decretum reprobationis positivæ absolutum verè hor-
rible est, dicente Calvino.

II. Nec minus in justitiam pariter & misericor-
diam DEI infinitam, suppositâ infiniti pretii satisfactiōne
Christi, iniqum est Decretum præteritionis, seu reproba-
tionis negativæ.

III. Qvod dum mitigare quidam è Calvini Scholâ an-
nituntur, dicendo, reprobos præteritos esse ob novam adje-
tam culpam, repulsam nempe Evangelii, voluntate signi,
non efficaci, ipsis oblati, dum DEum ab iniquitate & crudeli-
tate liberare conantur, fœdæ eundem hypocrisi involvunt.

IV. Permissio lapsus, ex plerorumq; Calvinianorum sen-
tentia æstimata, qvibus ratione decreti Divini, quo & cau-
sam rerum omnium & eventum decernit, nihil est contin-
gens, omnia necessaria, fortissima & inevitabilis est lapsus
procuratio.

V. Supralapsarianus à Dordracenis est rejectus. Ma-
resius. Non est rejectus, sed desertus. Sam. Andreæ. Ut-
terque verè.

VI. Conficta ex humano ingenio citra omnem Scri-
pturæ auctoritatem, ex mero Syncretismi studio, Ambr. Ca-
tharini

tharini & Latitudinariorum in Angliâ est media inter Arminianos & Calvinianos sententia, qvosdam homines absolutè & irresistibiliter esse electos, alios ex prævisione fidei & operum, ex gratiâ sufficiente quidem, sed in hominis potestate, utrum eam accipere, an repudiare velit, relictâ profectorum.

VII. Non fuisse quandam olim Prædestinatorum hæresin, contra Prædestinatum Jac. Sirmondi, nec J. Avræus, nec G. Maugvinus, nec recentissimè Ph. Buchius sufficienter demonstrarunt.

IX. Reprobationis causa immediata est infidelitas, mediata & merito omne peccatum. II. Thess. I. 8.

IX. Proscriptio doctrinæ de absolutâ reprobatione impietatis eandem arguit. Joh. III. 20.

X. Vera de reprobatione doctrina, si publicè proponatur, ad coercendos in officio bonos & absterrendos à sceleribus malos efficacissima est. II. Thess. I. 9.

XI. Cum in Formulâ Conc. plerie Calvinianorum in hoc articulo errores disertis verbis & apertè sint condemnati, quâ temeritate Ph. Buchius scribere potuit, *intactam in eâ esse Reformatorum de Prædestinatione doctrinam?*

XII. Ex eodem veritatis fonte profluit, qvod idem assertit: *nonnullos Lutheranorum*, (qvibus & Lubinum nostrum accenset) *absolutum prædestinationis decretum longè rigidius afferere, quam Reformatorum ullum?*

Disp. XXI.

De

Christo Redemptore.

I.

OVi nomen JESU à quâcunqve aliâ origine quam ab Hebræâ voce: יְשָׁעִי, deducunt, Angelo, nominis hujus significationem evolventi, contradicunt, Matth.

I. 21.

II. Cum Divinæ majestatis usus Christo collatus esse dicitur, Phil. II. 9. 10, (is enim citra dubium per nomen su-

D 2

per

per omne nomen intelligitur) rectè exinde concluditur, ad prolatum & auditum nomen JEsu exteriorem reverentiam, qvalis DEO debetur, Christo exhiberi posse & Ecclesiâ di- sponente exhiberi debere.

III. Dum Nazarenum vocatum iri Christum Prophetae, (in multitudinis numero) prædixisse dicuntur, Matth. II. 23. mihi probabilissimum est intelligi Prophetas, oracu- lorum Divinorum interpretes, cum in typo nihil videatur efficaciter prædici potuisse, qvin alii Prophetæ typum & manifestaverint & evolverint; argumento loci Ep. Jud. v. 14.

IV. Aviculam qvandam minutam in Æthiopiâ inferio- ri in nemoribus sub diluculum nomen JEsu Christi articu- latè modulari, Jo. Ant. Cavazzo tum credi poterit, si di- sierint Missionarii Romani fabellas vendere loco verarum narrationum.

V. Qvackerorum qvorundam insanias, omnes de Chri- sto historias in meras allegorias sub pietatis specie trans- formans, planè detestabilis est.

VI. Laudanda è contra eorum industria, qvi Christum, totius Scripturæ nucleus, etiam in V. T. ubicunqve argu- menta probabiliora id permittunt, studiose qværunt & de- tegunt. Joh. V. 39.

VII. Plura sunt argumenta, qvæ epistolam Christi ad Abgarum dubiam, qvam qvæ ex mente G. Cavei genui- nam reddunt.

IX. Nec Christus à probatis auctoribus unquam Chre- stus vocatus est, nec eidem à Tiberio apotheosis decreta; non magis, ac Simoni Mago statua, ut DEO, Romæ posita.

X. Illa in Romana Ecclesia societas, qvæ à JEsu de- nominatur, nihil minus instituto & vitâ qvam JEsu imi- tatur.

X. Societas amantium JEsu, in nostrâ Ecclesiâ à Bar. Welzio, sub Justiniani nomine latente, inventa, illiqve Ro- manæ opposita, obstricta voto, ut ad Barbaros, eosdem conversura, concedat, instituto doctrinæ Christi nec ipsa us- queqvaqve consentanea est.

XI. Utrum-

XI. Utrumq; & JEsu & Christi nomen, ut primum auditum, immediatè in notitiam officii, nobis tam fructuosi, mediátè in notitiam Divinæ humanæq; naturæ, ad officium necessariæ, dedit.

XII. Cum Redemptorem nostrum instrumentum DEI vocavit Lutherus, eâ improprietatis libertate usus est, qvâ Christus ipse, qvi Spiritum DEI, Matth. XII. 28. digitum DEI appellavit, Luc. XI. 20.

Disp. XXII.

De

Naturis in Christo.

I.

Oui dixerit, rem levem esse, Filium DEI dicere δύοις-
στον potius, qvam δύοις, animum arguit, aut ab
universæ per totum orbem Ecclesiæ consensu alienum,
aut vocum innovatione sine causâ omnia turbantem.

II. Non potest sincerè vel satisfactio pro peccato, vel
meritum vitæ æternæ, vel redemptio ex inferno credi nisi
creditâ Divinitate Christi.

III. Qvi tolerandos esse Divinitatis Christi inficiatores
contendunt, subditis infidelibus similes sunt, qvi fidem ideò
præ se ferunt, ut Principem eò tutius prodant.

IV. Ea ipsa numero Divina natura, qvæ in Patre est,
Filio est communicata.

V. Vnde rectè dicitur αὐτής.

VI. Non revocat Socinianos ad meliorem mentem,
qvi eos facit Arianos, neq;e aliquid eâ promotione lucrat-
tur; ut hoc prætextu Nuclei sui editionem excusat Gardi-
nero Sandius.

VII. Qvum toties legatur Christus, dum inter morta-
les vixit, ad auxilia, omni humanâ ope majora, invocatus,
clarissimaq; Divinitatis ipsius confessione, Matth. XVI. 16.
celebratus, nonnisi temerè & absurdè à P. Chauvino nega-
tur, eum in diebus carnis fuisse adoratum & à discipulis
pro DEO agnatum.

D ,

IX. Non

IX. Non est improbabilis Fr. Vavassoris sententia: Christum neqve eximiâ aliquâ & excellenti præ aliis formâ, neqve etiam turpi & fœdâ, sed vulgari & communi præditum fuisse; majoribus tamen argumentis nituntur, qvi excellentiorem ipsi etiam præ Adamo formam, si in naturali suâ constitutione consideretur, adscribunt.

X. Theologorum Drentanorum in Synodo Dordr. locutionem: *Christus est Massæ Adamitice corruptæ particula*, meritò impietatis castigatur ab Hülsemanno.

X. Non pugnant: vi Divinæ promissionis nasci Christum, Gen. III. 15. & tamen simul vi benedictionis primævæ nasci; argumento loci Gal. IV. 23.

XI. Non incarnatus fuisset Christus, nisi Adam peccasset, Matth. XII X. II.

XII. Pudoris plusquam virginei argumentum est, cum Jo. Bapt. Thiersius, Gallus, reprobat statuas & picturas, quæ JEsum puerulum nudum repræsentant.

Diss. XXIII.

De

Personâ Christi.

I.

Duæ in Christo naturæ, eæqve integræ atq; compleætæ, in unam coaluerunt personam, antea simplicem, nunc compositam, I. Tim. II. 5. idqve per incarnationem, Joh. I. 14.

II. Qvando ὁ Λόγος carnem adsumpsit in unitatem personæ suæ, Hebr. II. 16. rectè inde infertur: carnem esse adjunctum seu adsumptum τὸ πόρον.

III. Qvando dicitur DEus manifestatus esse in carne, I. Tim. III. 16. caro subiectum manifestationis constituitur, ὁ Λόγος adjunctum. Qvamquam his terminis, nisi veritatis hostes fraudem sub iisdem occultent, carere queamus.

IV. Intimè non communicari, qvod intimè tamen unitur, nonnisi stolidè & contra perpetuum quotidianumque vocum usum negatur.

V. Illa

v. Illa propositio : Christus sec. hum. nat. est DEus ;
hoc sensu intellecta : Christus, postquam humanam natu-
ram assumpsit, non est DEus tantum sec. Div. nat. essentia-
liter, sed & sec. hum. nat. personaliter, carne nempe à per-
sonâ τοῦ Ιησοῦ non exclusâ, clarissimè exhibetur Luc. I. 31. 32.

vi. Christus sec. carnem est Filius DEI naturalis, non
adoptivus, qvia non existit extra DEum, sicut adoptans a-
lias existit extra adoptatum.

vii. Frater vero Christus est , non tantum omnium
hominum, naturæ communione & intentione affectus, Hebr.
II. 16. 17. sed & affectu ipso & quasi adoptione peculiari fi-
delium, Matth. XII. 49. 50. Marc. III. 34. 35.

ix. Qvam verè DEus homo est, tam verè DEus pas-
sus est.

ix. Ab abstractivâ loquendi formâ : ipsa DEitas, in
carne habitans, passa est, qvia & DEitas incarnata est, qvam
magni nominis Theologus, inviolatâ ipsius doctrinæ veri-
tate, defendit, abstinere malum, qvia Scripturæ usui non
æqvè, ac abstractivæ, in secundo communicationis genere,
convenire videntur.

x. Qvi genera communicationis idiomatum, in Scri-
pturæ exemplis manifestè proposita, arrodunt, ipsam pro-
prietatum operationumq; co[m]unionem sublatam cupiunt.

xi. Humana natura Christi omnipotens rectius dici-
tur per denominationem intrinsecam, qvam extrinsecam :
ex quo tamen non efficitur, humanam naturam esse DEum,
cum & corpus hominis sit animatum vivumque intrin-
secè, nec tamen ipsa anima.

xii. Qvare nec humana natura in officialibus minus
principaliter, Divina verò principaliter agere dicenda est.

Diff. XXIV.

De

Officio Christi.

i. **N**On potest idonea allegari ratio, cur à triplici officii
Christi distinctione, eaque vulgatâ, debeat recedi.

ii. Ut

II. Ut Christus non pro se, sed pro aliis satisfecit: ita non pro se, sed pro aliis legem implevit; nisi dicere velis, DEum legi subjectum esse & pro se legem implere. Ipsa justitiae naturae repugnat, pro se & pro aliis simul à quovam hominum, quicunque ille sit, vel legem in universum, vel aliquam legem impleri posse.

III. Verè Christo peccata nostra imputata sunt. II. Cor. V. 21.

IV. Verè Christus peccatorum pœnas, id est, infernales, nostri loco sustinuit, Es. LIII. 5. f.

V. Non illusoria tantum est mortis Christi universalitas per sententiam Calvinianorum hypotheticam, qua pro omnibus mortem subiit Christus, si credant, quorum tamen maximam partem credere non vult: sed & per doctrinam Innocentii X. & Alexandri VII. PP. MM. quâ fructus mortis Christi etiam ad non prædestinatos extenditur, qui plurimas gratias accipiant ad salutem, licet non æternam.

VI. Ex hypothesi negatæ operationum in Christo communionis & Particularismi recte & ingenuè negat Jo. Vlackius, satisfactionem Christi esse infiniti valoris.

VII. Qvamqvm communior sit sententia negans, effectum meriti Christi esse resurrectionem impiorum: fidei tamen analogiam non lædit sententia affirmans & præterea literâ Scripturæ nititur, I. Corinth. XV. 21, 22. Duo Dd. Hanneckii.

IX. An Christus etiam post consummationem seculi, itemque an meriti tantum sui repræsentatione, an verò disertâ oratione pro nobis sit intercessurus? impunè ignorari & in dubio relinqvi potest. Gerhardus.

XI. Recte Origenes ad Celsi objectionem: cur Christus, si Deus sit, tam multa fuerit passus, cum pauca ad redemptionem suffecissent? respondet: non redimere nos tantum, sed & constantiæ & patientiæ exemplum nobis relinquare debuisse Christum.

X. Non poterat Deus citra satisfactionem, à Divinâ personâ præstitam, remittere homini peccata.

XI.

XI. Christus non est Rex mundanus, Joh. XIIIX. 36.

XII. Neque talis futurus est ante finem mundi, I. Cor.

XV. 25. 26.

Disp. XXV.

De

Statibus Christi.

I.

Non datur status inter exinanitionem & exaltationem
medius. Psalm. CX. ult.

II. In conceptione Christi, virtus altissimi, Luc. I.
35. Mariam obumbrans, ipsa vocis proprietate omnipoten-
tia DEI est, supplens in Maria, quod ex se efficere illa sola
non poterat. Obumbrabat autem Mariam, ut Deus arcum
testimonii, Ex. XL. 34. praesentiâ suâ uterum ejus Divini-
tate secundæ personæ ita implendo, ut quod ex eâ nasceba-
tur, Filius DEI vocari posset.

III. Rectè vereqve in Harmoniâ Chemnitius : ideo
tam breviter simpliciterque nativitatem Christi descriptam
esse, Luc. II. 7. ut sciamus, omnia ordinario modo facta,
nec quærenda hic esse miracula.

IV. Status humiliationis terminatus est in morte, mor-
tem includendo, quo usque illa duravit. Phil. II 8.

V. Christum etiam sec. carnem semetipsum ex mor-
tuis resuscitasse, solis radiis scriptum est, Joh. X. 18.

VI. In Epistolâ tamen ad Rom. I. 4. ubi Christus dici-
tur demonstratus Filius DEI *ex resurrectione*, non suâ ex
mortuis, sed *mortuorum*, ii potius intelligi videntur mor-
tui, qui cum Christo surrexerunt, Matth. XXVII. 53. 54.
Non tamen excluso Christo, tanquam primogenito ex
mortuis. Varenius.

VII. Nihil sangvinis Christi unquam computruit, aut
corrumpi potuit. I. Petr. I. 18. 19. A&t. II. 27.

IX. Immerito de eo dubitavit Augustinus: & ex hu-
jus, aliorumque patrum incommodis de sangvine Christi
locutionibus P. Allixius immerito absentiam sangvinis Chri-
sti ex sacrâ cœnâ collegit.

E

IX. Chri-

IX. Christus non est novus legislator, qvomodocunq;
leges considerentur.

X. Nec mitigavit legem veterem in se, sed imperfe-
ctam tantum obedientiam ob meritum suum credentibus
non imputat.

XI. Qvamqvam minus periculosa & conformior sit
Scripturæ propositio: Christus in triduo mortis verus ho-
mo permanxit, tamen inter Theologos negantes & affir-
mantes *de reipsâ consensu utringz est, salvo utrobiq; & realissi-
ma mortis & hypostaticæ unionis mysterio.* Varenius.

XII. Absurdè & contradictoriè faciunt, qvi omnipræ-
sentia carnis Christi Eutychianismum imputant, dum mul-
tipræsentiam ejus in Eucharistiâ concedunt, cum humanæ
naturæ, in se spectatæ, & omnipræsentia & multipræsen-
tia æqvè sint adversæ.

Disp. XXVI.

De

Vocatione ad Salutem.

I.

Vocationis, qvæ fit per verbum, præambula est vo-
cacio per semina notitiæ innatæ & radios luminis ra-
tionis tenues, A&t. XVII. 27. Dannhawerus.

II. Per instinctus illos naturæ interiores DEus, post
præstitum meritum Christi & vi ejusdem directè intendit
viam homini parare ad conversionem seu veriorem DEI
cultum, qvamqvam illi in se considerati nonnisi acciden-
taliter, id est, pædagogicè ad eandem concurrant. Hülse-
mannus.

III. Vana est Herberti de Cherbury persuasio, ex fo-
liis luminis naturalis usu hominem salvari posse.

IV. Cum sine satisfactiōne pro pœnâ peccati nemo sal-
vetur, A&t. IV. 12. & satisfactiō illa nullo naturæ argumen-
to innotescere possit. Matth. XVI. 17.

V. Qvoscunq; DEus vocat, efficaciter vocat, dum-
modo ordini à DEO constituto vocati non relūtentur.

VI. Vo-

VI. Vocatio per famam, ab Ecclesiâ dispersam; dummodo, quid Ecclesia credat, qualitercunque innotescat, ad vocationem per verbum potius, quam naturam referenda est.

VII. Si America insula Platonis Atlantica est, jam Salomonis tempore Divini verbi notitia eò penetravit: si post Christum demum habitari cœpta est, primi incolæ, aut ipsorum maiores, ab Apostolis vocati fuerunt.

IX. Propriè loquendo non datur vocatio ad Ecclesiam, nisi per Evangelium. Rom. IV. 15. Gal. III. 21.

IX. Respeçtu hominis tamen ex accidenti & occasionaliter Lex sit paedagogus ad Christum, adeoqve & Ecclesiam. Gal. III. 24.

X. Gratia revocans in Ecclesiâ, ipsâ experientiâ etiam post quoscunque lapsus teste, universalis est & seria, sufficiens atque efficax. Es. LXV. 2. Ez. XXXIII. 11.

XI. Solennis tamen revocatio, quæ fit per prædicacionem verbi, extra Ecclesiam neqve promissa, neqve necessaria est. Joh. XII. 36.

XII. Qvum Deus deserere malitiosè peccantes dicitur, de subtractione gratiæ, non sufficientis, sed partim justificantis, partim abundantis, seu majoris gratiæ gradus intelligendum est. Jer. III. 12.

Disp. XXVII.

De

Regeneratione.

I.

Regenerationis vox, quamquam diversimodè & in sacris & in Ecclesiasticis scriptoribus accipiatur, communiter tamen & specialiter virium novæ & spiritualis vitae, quæ in fide consistit, collationem significat. Joh. III. 5. 6.

II. Quâ vires illæ credendi tendunt ad amplexum Servatoris fiduciale, Joh. I. 12. regeneratio ordine naturæ prior est justificatione; quâ tendunt ad sanctimoniam vitæ efficiendam, Gal. V. 6. posterior.

E 2 III. Re-

III. Regeneratio infantum fit per baptismum, tanquam per organum sacrum. Tit. III. 5. Adulorum per verbum, I. Petr. I. 23.

IV. Non poterat H. Grotius loco Joh. III. 5. glossam magis se indignam, magisque absurdam comminisci, quam dicendo: per aquam & Spiritum Spiritum aquosum intelligi, id est, virtutem emundantem. Qui enim regia via incedere potest, ineptus est, si ambulet per anfractus.

V. Per regenerationem animum statumque hominis penitus immutari, ut qui antea in malum omne impetu quodam ruebat, postea id, quod bonum DEOque gratum est, pro viribus & sincerè sectetur, dubio omni caret. I. Petr. I. 22. 23.

VI. Non tamen ideò essentia, natura & substantia hominis, ut volunt Weigeliani, immutatur, aut deificatur & Christificatur; nisi voces illæ priores, quod frequenter fieri solet, pro interioribus animi qualitatibus accipientur.

VII. Nec etiam, cuius natura & status ex malo in bonum penitus immutatur, statim impeccabilis redditur. Eph. IV. 22. usque ad fin. Rom. VII. 21.

IX. Regeneratio adulorum, quia fit per verbum, ordinariè instantanea non est, sed successiva. Gal. IV. 19. Musæus. Kœnigius.

X. Et sicut fides, ad quam producendam regeneratio tendit, crescere potest: ita & vires credendi argumentum capere & ad perfectionem, non momento, sed successivè contendere, inconveniens non est. Qvenstäddius.

XI. Regeneratio, ut amissibilis, ita & reiterabilis est. Gal. IV. 19. Unde regenitus & is dici potest, qui aliquando vel per aquam vel per verbum, vi participii, regenitus est, vel qui pro præsenti, vi nominis, in statu est, in quo regeniti esse debent.

XII. Nulla tamen ratio est, cur regeniti voce præ aliis magis vulgaribus & idem significantibus, utpote conversi, pii, fidelis, aliisq; in docendo delectemur, præcipue cum obmeta-

metaphoram , in illâ latentem , nescio qvas Fanaticas sibi
chimæras sæpius fingant simpliciores.

XII. *Qui ex DEO regenitus est , peccatum voluntarium
non facit , & qvamqvm Satanæ carnisqve tentationes eun-
dem sine peccato esse non patientur , DEI tamen semen , ver-
bum Divinum , ex qvo regeneratus est , in illo simul manet ,*
*ut in peccandi actum , qvamdiu regenitus est , non erum-
pat : immò , qvia plurimi profani hujus mundi filii dicunt ,*
posse Christianum utiqve peccatis indulgere & tamen filium
*DEI manere , ego Johannes edico : Filius DEI , qvamdiu fi-
lius DEI manet , non potest peccare , qvia ex DEO natus est &*
*eoipso Satanæ & carnis operibus penitus renunciavit . I. Joh.
III. 9.*

Disp. XXIX.

De

Conversione.

I.

Conversionis initium , medium & finis à solâ gratiâ
DEI supernaturali est , nihil ab homine . Phil. II. 13.

II. Gratia DEI præveniens naturalem in homi-
ne , non tam repugnantiam , qvam repugnandi necessita-
tem tollit . Ap. III. 20.

III. Qvando igitur homo non repugnat gratiæ , ex solo
gratiæ beneficio , Jer. XXXI. 18. 19. qvando repugnat , ex
superadditâ novâ malitiâ est . Act. VII. 51.

IV. Non potest homo vel evitare vel repugnare com-
punctioni animi , per primum gratiæ gradum in ipso effe-
ctæ , qvo minus exurgat , qvamqvm possit conceptam se-
mel compunctionem statim iterum comprimere , eiqvere-
sistere , ne radices agat . Act. XXIV. 25. Jer. XXIII. 29.

V. Gratia convertens ab illuminatione mentis incipit ,
qvo nomine omnis in re sacrâ informatio venit , qvamqvm
ultimum fidei salutaris effectum non semper attingat . Act.
XXVI. 18. Joh. I. 9.

VI. Non ideo à gratiâ verè illuminatus non est , qvi in
pluri-

plurimis erroribus mentis & malitiâ voluntatis cœcus permanit. Matth. XXIII. 37.

VII. Qvum gratiam inhabitantem homini ex justo iudicio DEus subtrahit, gratiâ tamen convertente & revocante eidem perpetuò assistit. Es. LXV. 2. Ap. III. 20.

IX. Gratia Divina, semel homini collata & Sacramento confirmata, qvantum ad DEum, nunqnam retrahitur, suspenditur autem qvoad hominem nonnunqnam aut tollitur ejus effectus ob infidelitatem. Rom. III. 3.

IX. Qvamqnam Scripturæ phrasî in homine tantum regenito cum victoriâ luctetur Spiritus inhabitans contra carnem, Rom. VII. 14. s. Gal. V. 17. tamen experientia simul sole clarior testatur, in ipsis conversionis initiis luctari Spiritum cum carne, nec uno momento voluntatem hominis ad DEum plenè converti. Chemnitius. Hutterus.

X. Non sunt Enthusiasmi, ut putat Claud. Pajonus, rei, qvi DEum immediatè cum verbo & per verbum ad conversionem concurrere docent, id est, verbo non moralè tantum, sed physicam etiam aut physicæ analogam operationem adscribunt; Rom. I. 16. Luc. II X. II.

XI. Nec etiam Enthusiasmi accusari possunt, qvi DEum cum verbo in uno homine majori virtute & successu, qvam in alio agere adseverant. I. Cor. XII. II.

XII. Nulla naturalia impedimenta, utpote organorum, locorum, vitæ, disciplinæ, minus apta dispositio, ita remorari conversionem possunt, qvin per inditam verbo virtutem possint superari.

Diss. XXIX.

De

Pœnitentiâ.

I.

Poenitentiam, partialiter acceptam, fano sensu dispositionem & præparationem ad fidem, mediumq; perveniendi ad fidem vocare non verentur Theologi. Ex Matth. III. 3. Act. III. 48.

II. Non

II. Non videntur pugnare hæc duo. *Homo nullo modo est causa procreans vel eliciens pœnitentiam, sed tantum subiectum patiens*; (Osiander.) et: *Subiectum quod pœnitentia est homo, viribus supernaturalibus ad pœnitentiam eliciendam sufficientius per conversionis gratiam instructus.* (Königius.)

III. Pœnitentiæ janua nulli hominum, nec serò pœnitenti, clausa est. II. Petr. III. 9.

IV. Pœnitentia tamen sera raro vera est.

V. Difficilis est eorum pœnitentia, qui per omnem vitam in impietatis se cœno volutarunt, non tamen impossibilis. Matth. XIX. 26.

VI. Confessio & Absolutio privata qvoad genus mandato Divino, Joh. XX. 23. qvoad speciem ordini Ecclesiæ usqueqva consentanea sunt. I. Cor. XIV. 40.

VII. Eadem non sine salutari conscientiarum & exploratione & consolatione S. Evcharistiæ usui ab Ecclesiâ conjuncta sunt, I. Cor. XI. 28. neqve hodie amplius sine impietate & offensione divelluntur.

IX. Non ideò confessio peccatorum omittenda est, qvia aut peccata mortalia non habemus, Matth. VI. 12. aut non habere nos putamus, Psalm. XIX. 13.

IX. Meritò abusus, qui in audiendis confessionibus & in impertiendâ absolutione freqventer committuntur, à piis doctoribus castigantur, non tamen illi ita sunt universales, qvin legitimus piusque, quantum in hac infirmitate semper fieri in Ecclesiâ potuit, aut fieri etiamnum potest, à plurimis ubiqve observetur; aut ita confessioni & absolutioni proprii, qvin in aliis qvibuscunqve Ecclesiæ actibus notari, optariqve emendatio æqvè possit.

X. Absolutio ministri qvoad sensum semper est conditionata. Joël. II. 12. 13. Es. I. 16. 17. 18. Tarnovius.

XI. Eadem non est voluntatis DEI antecedentis annuntiatio, qvia hæc pertinet ad pios & impios, absolutio verò ministri ad illos qvoad præsumptionem ministri solos.

XII. Contritioni involvitur odium & detestatio peccati.

Per

Per quam juxta Chemnitium *non retinetur, sed abjicitur propositum perseverandi & pergendi in sceleribus.* Hoc tamen bonum propositum, quando nondum accessit fides, perinde ut ipsa contritio, non est spiritualiter & ex omni parte ita bonum, ut DEum homini conciliet & amicum reddat, Rom. XIV. 23. Bona tamen & contritio & bonum istud propositum est, in quantum est legi conforme & quâ ex DEI intentione via est ad verum bonum, juxta thesin primam.

Disp. XXX.

De

Justificatione.

I.

Distinctio Pontificiorum inter justificationem primam & secundam falsæ tantum doctrinæ palliandæ est inventa.

II. Illa quoque justificatio secunda Burmanniana, quâ Deus nos, iam per fidem justificatos & aliquam præterea inhærentem justitiam habentes, etiam pro talibus justis agnoscat, ut sicut prima justificatio opponitur accusationi hominis coram throno Divino de peccati sui reatu: ita secunda occurrat accusationi hypocriseos & cordis non regeniti, nullo nititur Scripturæ fundamento.

III. Justificationis vox, Apoc. XXII. II. non significat augmentum justitiae inhærentis, ut evidenter vox: *in* convincit.

IV. Bona Opera non possunt citra offensionem medium vocari sine adposito salutis conseqvendæ.

V. Fidei vita primariò & respectu justificationis unicè in apprehensione meriti Christi consistit. Gal. II. 20. quæ est actuosa totius cordis & voluntatis in Christo recumbentia. Königius.

VI. Secundariò & respectu sanctificationis in virtute progenerandi opera. Gal. V. 6. Unde deficientibus operibus mortua est fides. Jac. II. 17.

VII. Quamquam Christum, non quidem absolute & pro-

propriè, tamen cum adposito dici peccatorem imputative, Scripturæ non disconveniat, II. Cor. V. 21. Psalm. LXIX. 7. impium tamen est, cum Antinomis recentioribus dicere: *nos non magis peccatores esse, quam Christum, qui peccatum pro nobis factus aqvè ac nos peccator sit; ita nostra peccata ipso actu in Christum translata esse, ut nos amplius peccatores non simus; electum hominem, quamvis adulterium, furtum, idolatriam commiserit, non esse illum adulterum, furem, idololatram, sed id potius de Christo affirmandum; nullum unquam in terris tantum transgressorum fuisse, quantus fuerit Christus.*

IX. Verum est illud Aug. Confessionis: *in Papatu de fide mirum olim erat silentium.*

XI. Qui ex Pontificiis simulatæ pacis causâ concedere videntur, meritum Christi fidelibus imputari, jam olim Becano, & hodie Jo. Dezio indice, nihil aliud intelligunt, quam gratis infundi peccatori reconciliato justitiam sanctificantem; adeoque in effectu idem quod cæteri docent.

X. Falsum est, si utamur verbis, vulgari usu receptis, vix posse deprehendi ullum in dogmate de Justif. inter nos & Pont. dissensum. Vulgaria verba sunt: *Utrum justitia, agendo patiendoque à Christo pro nobis præstita, ita nobis imputetur, ut ad consequendam nostrorum peccatorum remissionem & coram DEO justitiam non opus nobis sit ullis operibus, immò si per hæc justi esse velimus, salute excidamus?* Et tamen confidenter affirmabunt Lutherani, *διαρρήση* negabunt Pontificii.

XI. Scandalosa Anomorum in Britanniâ, approbata ab H. Witsio, propositio est: *Omnia peccata, etiam futura, una justificatione condonari.* Jer. XII. 10.

XII. Sicut & illa: *DEum nulla in fidelibus videre peccata. Vocem esse spiritus mendacis, qui dicat fidelibus, babere eos peccata conscientiam vñstantia & quæ ipsis incumbant velut onus gravius, quam quod portari queat; ac Davidem, dum id de se quereretur, non esse ex vero locutum.*

Unione Mysticâ.

I.

Summi amoris Divini argumentum est, DEum carni nostræ animæque uniri & nosmetipos intimè mysticèq;e inhabitare. II. Cor. VI. 16.

II. Non est hæc unio substantialis, sed substantiarum.

III. Vera qvidem qvies animi in solo DEO ejusq;e unione nobiscum qværenda est, sed medium tamen Quietificæ hujus unionis non est renovatio, sanctificatio, abnegatio, mortificatio, ut Molinosius vult cum Mysticis, sed sola fides. Of. II. 20.

IV. Per hanc unionem DEI substantia ad substantiam hominis fidelis proprius, qvam ad reliqvas res omnes approximat. Joh. XIV. 23.

V. Monstrosa est Weigelii & Ez. Methi sententia: daß Christus wesentlich in den Gläubigen wohne und Sie eben daß Fleisch / welches Christus in Mutter-Leibe an sich genommen und in welchem er am Stam des Creuzes gelitten / an Ihrem Leib tragen / also daß alles / was sie thäten / nicht sie selber / sondern der H Eri Christus in Ihnen verrichte und Sie also ganz ohne Sünde seyen.

VI. Unio mystica adeò non est fundamentum omnis justificationis nostræ, ut ejus potius sit effectus. Rom. V. 1.

VII. Lutherus dicendo: per fidem nos ita uniri Christo, ut qvasi una cum ipso persona fiamus, dicereq;e fidelis de se possit: Ego sum Christus, unionem non mysticam, & physicæ analogam, sed moralem intellexit, h. e. fidei, in justificatione omnia Christi per idenditatem interpretati-vam nostra facientis. Schomerus.

IX. Qvando in verbis statim seqventibus addit Lutherus: fidem nos Christo copulare, unionem mysticam intelligit, ex justificatione fluentem.

IX. Id

IX. Id evidenter patet ex Commentario in Joh. XIV.
ubi discernere jubet hæc duo : nos in Christo esse & Chri-
stum in nobis esse. Jenes gehet über sich / dieses gehet un-
ter sich. Wir müssen zuvor in Ihm sein mit allem unsern
Wesen / Sünd / Todt / Schwachheit und Wissen / das wir
davon von Christo befreyet sein. Hernach gehet es wider
von oben herab : ich bin in ihn gekrochen und aus der Gewalt
des Teuffels getreten : so erzeiget er sich wider in mir und
spricht : gehe hin / predige / tröste / diene dem Nächsten / seye
gehorsam und gedultig. Ich wil in dir sein und alles thun.

X. Formula Concordiae rejiciendo errorem : *quod non Deus ipse, sed dona DEI duntaxat in credentibus habitent*, non respicit præsentiam DEI universalem , sed specialem , cum damnationem illam non articulo de DEO , sed de ju-
stitia fidei inferat.

XI. Cum Apostolus dicit : *misi Deus Spiritum Filii, clamantem Abba*, Gal. IV. 6. approximationem Spiritus sub-
stantialem à clamore gratico apertè distingvit, adeoque &
substantiam Spiritus proprius accedere & dona sua magis
exerere enunciat.

XII. Divina $\pi\delta\alpha\gamma\delta$ natura carni suæ , qvoad substan-
tiā suā , propior est qvam aliis creaturis , qvia illam pe-
netrat & ab eā $\alpha\delta\alpha\gamma\tau\theta$ est ; qvod de nullā aliā creaturā
in ordine ad DEI unionem dici potest.

Disp. XXXII.

De

Renovatione.

I.

REnovationis causa non est tantum verbum Divinum ;
sed & Sacramentum Baptismi. Tit. III. 5.

II. Qvo & infantes verè , ad analogiam causæ physi-
cæ , efficaciter agentis , sanctificantur , non tantum objecti-
vè , imaginem menti infantis , cum ratione uti incipit , si-
stendo , qvâ fidem suam roborare possit : ut contra Jurium
censet El. Saurinus.

F 2

III. In

III. In animâ infantis æqvè ac adulti motus veri excitantur, ad DEI amorem, non dispositiones tantum, qvæ sint semina fidei, multò minus temperamenti tantum correctio, ut censem alii Reformati.

IV. Horrenda doctrina est, posse electos in peccata, conscientiam directè vastantia, utpote Davidem in adulterium & Petrum in abnegationem Christi incidere, & tamen gratiæ jacturam non facere.

V. Peccati radix, in omne genus vitii propensa, non tollitur per sanctificationem, nisi quoad reatum. Rom. VII. 14.

VI. Renovatio tendit non ad acqvirendam novam vel substantiam, vel essentiam, vel corpus cœleste, aut filiationem naturalem, sed ad accidentalem DEI imaginem. Col. III. 10.

VII. Qvam tamen in perfecto gradu hac in vitâ nunquam attingit. Phil. III. 12.

IX. Poteſt homo ita renovari, ut semper per gratiam vitare possit malitiosa peccata & qvæ sunt contra conscientiam. Rom. V. 20.

X. De mutatione cordis renovati ita loquendum est, ne ex carnali homine spiritualis aut ex spirituali carnalis reddatur. Rom. VII. 14. II X. 9.

X. Qvare animus hominis per renovationem intus & in corde mutatur eousque, ne concupiscentiæ innatæ in actus malitiosos necessariò erumpant, victoriamqve contra Spiritum obtineant. Gal. V. 24.

XI. Nulla potest DEO imperfæ renovationis culpa imputari. Rom. II X. 3.

XII. Sæpe etiam ex renovatis, qui se ab omni proæretico peccato liberum esse putat, eidem obnoxius est. Qvæ falsa opinio cum obrepere homini facile possit, periculum est, peccatorum confessioni ob blandam hanc & fallacem persuasionem sese subtrahere, Ps. XIX. 13.

Diss.

Virtute Verbi & Sacramentorum.

I.

Una numero virtus est, qvâ in conversionem agit verbum, & qvâ agit Ministerium per verbum, illa tamen immediata hæc mediata. II. Cor. IV. 7.

II. Vis hæc nec à verbo unquam, neqve à Ministerio est separata. Ef. LV. II.

III. Nec ab impio etiam Ministerio unquam abest. Phil. I. 18.

IV. Per accidens fit, ut irregenitus Ecclesiæ Minister per verbum minus efficaciter audientium animos moveat, qvam regenitus.

V. Vis verbi Divini non est merè moralis, in persuasione consistens, I. Cor. II. 4. 13. sed simul physica, sive physiæ analoga, movens animum vi internâ & omni humanâ virtute superiore. Hebr. IV. 12.

VI. Cum DEus ipse & ejus verbum propriè convertat, illuminet, peccata remittat, nec hæc tantum declareret, idem & Ministerium facere, ultrò intelligitur. Joh. XX. 23. I. Cor. III. 5.

VII. Eandem cum verbo virtutem & Sacraenta habent, qvæ præterea & gratiam collatam confirmant. Rom. IV. II.

IX. Verbum & Sacraenta non sunt nuda instrumenta, multò minus talia instrumenta, qvæ ultra nativam suam virtutem, ut operari possint, elevanda sunt.

XI. *DEus nemini Spiritum & gratiam suam largitur, nisi per verbum: non ante verbum vel post verbum.* Articuli Smalkaldici.

X. Non imprimitur per Sacraenta character indelebilis.

XI. Duo tantum sunt Sacraenta N. T. propriissimè dicta. I. Joh. V. 8.

XII. Cum Apologia A. C. tria Sacra menta propriè dicta numerat, sole clarius est, sub conditione hoc asserere, si Sacra menta dicantur ritus, habentes mandatum & pro missionem. Palam etiam est, terminos analogos de proprietate vel magis participare vel minus.

Disp. XXXIV.

De

Lege DEI.

I.

I. Ex naturæ in statu integritatis, ubi omnium facultatum rectitudinem, exclusâ quacunqve concupiscentiâ, requisivit, à lege naturæ in statu lapsus perfectione tantum differt, non essentiâ. Rom. II. 15.

II. Ratione tamen eorum, quæ hodie lex naturæ ignorat, sensus bonitatis & æquitatis, post lapsum reliquus, lex naturæ dicitur, ut virgo deflorata virgo. Hülsemannus.

III. Ut notitia DEI post lapsum, absolute loquendo, vera notitia est, Rom. I. 18. respectu ad notitiam revelatam habito notitiæ potius simulacrum: ita & dictata naturæ atque hinc ortæ virtutes non nisi in comparatione ad perfectionem virtutum revelatarum & in gratia factarum virtutum simulacula vocari possunt.

IV. Radix & fons juris naturæ ultimò non in voluntate Divinâ, sed in ipsâ ejus sanctitate & justitiâ residet.

V. Lex naturæ pressè proprieqve accepta dictatum est rectæ rationis, sine ullo antecedente vel discursu vel consilio & svasione alterius, ipso naturæ impetu præcipiens res faciendas fugiendasqve. Rom. II. 14.

VI. Hæc lex planè & à DEO immutabilis est. Psalm. V. 5. seqq.

VII. Profana & impia est Joh. Spenceri opinio, DEum ineptos rudesqve gentilium ritus in leges suas cooptasse, ut eò facilius Israëlitæ & gentiles ad veriorem religionem adducerentur.

IX. Sacrificia non sunt legis naturæ, introducta tandem

men legi naturæ non incongrua esse, qvâ gratitudini erga DEum declarandæ inservire existimantur, dici possunt.

IX. Lex Positivo-Moralis à Theologis antiquioribus meritò ignoratur.

X. Nec gradus in conjugio Divinitus prohibiti sunt legis Moralis Positivæ, sed naturalis, qvamq; paulò laxiori sensu acceptæ.

XI. *Jus morale tertii præcepti est, cultum DEO publicum præstare indefinite certo tempore. Nulla sufficiens ratio ex lege Divinâ elucet, qua indicet voluntatem DEI de uno præcise ex hebdomade dierum. Non in libertate nostrâ positum est extendere diem sanctificationis ad vicesimum vel tricesimum, contra charitatem DEI & proximi. Septimus dies, è permutatione septidui recurrens, non est juris moralis positivi.* Dorscheus.

XII. Lex moralis neq; ve qvoad justificationem, neq; qvoad maledictionem, neq; ve qvoad rigorem exactionis, neq; ve qvoad coactionem abrogata est, sed in V. Nq; T. eadem semper manet.

Disp. XXXV.

De

Evangelio.

I.

Fœda superstitione est, si externis Evangelii elementis vis curandi morbos aut abigendi sinistra qvælibet adscribatur.

II. Evangelii & requisitum & effectus proprius est fides, ut Legis opera. Joh. III. 16.

III. Id in V. T. sufficienter fuit revelatum. Act. XV. II. Rom. I. 17. Qvamq; clarius in Novo. II. Tim. I. 10.

IV. Evangelium ad effectum salutis in homine operandum antecedenter non requirit conditionem operum. Rom. III. 28. Tit. III. 5.

V. Pactum Evangelicum, à DEO cum homine intum, planè gratuitum est, nec nisi ordinis, intra qvem Deus oblatam gratiam dispensare velit, observationem à nobis

bis reqvirit, nempe ut pœnitentiâ actâ in Christum credamus. Marc. I. 15.

VI. DEus cum per Evangelium, fide receptum, iustitiam nobis & salutem contulit, à nobis reqvirit, ut piè & juxta legem vivamus. I. Petr. II. 24.

VII. Ambigua, neq; carens periculo locutio est, DEum vi novi federis Evangelici requirere conseqventer & post collatam gratiam mandatorum suorum obedientiam.

IX. Minus periculosè: Evangelium post justificationem nos remittere ad legem, nobis obedientiam injungentem. Rudrauffius.

XI. Promissiones Evangelicæ de remissione peccatorum & largiendâ vitâ æternâ suspensæ sunt à fide. Marc. XVI. 15. 16.

X. Promissiones Evangelicæ de illuminando intellectu & ingenerandâ fide non sunt suspensæ à fide, sed ab usu mediorum fidei & ordinis à DEO constituti. Rom. X. 17. Calovius.

XI. Ex qvo seqvitur, Evangelicam & intellectus illuminationem & voluntatis emendationem in homine nondum regenito existere posse, si mediis illis utatur. Actor. XXVI. 28.

XII. Pericopæ Evangelicæ, semel constitutæ & in usum universalem atq; longævum deductæ, utiliter retinentur, nec sine offensione mutantur.

Disp. XXXVI.

De

Sacramentis Vet. Testamenti.

I.

Sanctius de intentione ministri in administrando Sacramento Bellarminus sensit, qvi virtualem sufficere docuit, si non adsint actualis & habitualis, qvam Fanatici, qvi valorem actuum Ministerii Ecclesiastici à pietate ministri suspendunt.

II. Qvi verò hunc valorem verbi prædicationi dengant,

gant, afferunt tamen Sacramentorum administrationi, meminisse debebant, iisdem argumentis utrumque vel negari vel affirmari.

III. Conferunt quidem Sacra menta gratiam ex oper e operato, sed non sine bono motu utentis, h. e. fide. Gal. III. 27. Joh. I. 12.

IV. Non datur duplex circumcision, Abrahamica & Mosaica, ut censuit Spencerus. Joh. VII. 22.

V. Nec Aegyptii primi fuerunt circumcisi, ut voluit Marshamus. Jer. IX. 26.

VI. Non est Biblica haec propositio : circumcision est signum federis Divini ; nec invenitur Gen. XVII. 11.

VII. Nec haec propositio est Biblica : circumcision est fedus Domini ; nec invenitur Gen. XVII. 10.

IX. Agnus Paschalis sacrificium erat propriè dictum, Exod. XII. 27. non tamen in pressiori, qvâ cætera sacrificia, significatione.

X. Idem, qvâ sacrificium erat, non Eucharistiæ, sed mortis Christi, pro nobis toleratæ, figura fuerat. I. Cor. V. 7.

X. Materia cœlestis Sacramenti agni Paschalis Christus fuit, qvâ immolandus. Ibid.

XI. Unde sine fide, Christum recipiente, prodeesse non poterat. Hebr. XI. 28.

XII. Sacra menta V. T. non minus quam Sacra menta N. T. media erant gratiæ justificantis conferendæ & ob signandæ, nec munditiem tantum & sanctitatem legalem conciliarunt. Num. IX. 13. Gen. XVII. 7.

Disp. XXXVII.

De

Baptismo.

I.

Monstrosæ sunt & in gratiam Pontificiorum confictæ Henr. Dodwelli de Baptismo sanguinis sententiæ : sanguinem martyrum esse Christi, pro corpore Christi mystico intellecti, sanguinem. Hunc sanguinem æqvæ

G

seqvè ac Christi à peccatis emundare. Utriusqve sanguinis coīunia esse jura. Propter mysticam utriusq; sanguinis unionem Christum proprii sanguinis virtutem per martyrium applicare.

II. Rectè ap. Eusebium Dionysius Alex. adversus Cyprianum, in defectu, & Stephanum, Rom, in excessu peccantem, censuit eos rebaptizandos esse, qvi baptizati fuerint ab hæreticis, SS. Trinitatis fidem negantibus.

III. Non omnino certum est, utrum infantes in primitivâ Ecclesiâ per immersionem fuerint baptizati, an per adspersionem?

IV. Nec, adultos omnes immersione baptizatos esse, à Gabr. Towerson, Anglo, Divinum immersionis institutum urgente, validè probatur ex Act. II X. 38.

V. Baptizandi vox iimmersionem suâ naturâ non ἐξ ἀνάγκης involvit. I. Cor. X. 2.

VI. Qvi cum Carolo Maria du Veil, Anglo, contendunt, ad Apostolicum iñmersionis institutum, tanquam necessarium, meritò hodie regrediendum esse, omnes in Occidente Christianos, tanquam αβαπτίσεις, conseqventer condemnant, aut scrupulum certè condemnationis iustum iisdem injiciunt.

VII. Iniqua in sanctitatem Baptismi Jo. Claudii locutio est: in infantibus, qvi adulti facti nunquam se convertant, baptismum aliam efficaciam actualem, nisi condemnationis, non exerere.

IX. Si circumcisio minimæ præputii particulæ cordis omnimodam à vitiis repugnationem notare potuit: qvidni & Baptismus per adspersionem mortem peccati & sepulturam? Rom. VI. 3. 4.

X. Ut omnis Sacramenti forma in agendis & dicendis, hæc verò in repetitione verborum institutionis & annexâ precatione consistunt: ita nec infantes ulli, ne quidem privatim, nisi utroqve observato, baptzandi sunt.

X. Factum Baptismale non aliud est, quam quo DE-
US

us gratiam filiationis baptizato offert & illa pér fidem à baptizato acceptatur atq; adeò animus ejus & conscientia in eâdem intimè acqviescit. I. Petr. III. 21.

XI. Qvo accepto beneficio ad voluntatem suam voluntati Dei conformandam baptizatus ultrò obligatur, qvam ad rem & vires simul confert Baptismus. Tit. III. 5.

XII. Non possunt Reformati salutis suæ esse certi, qvousque organicam baptismi virtutem inficiantur, qvod vel nupera docet inter Jurium & Saurium concertatio.

Disp. XXXIX.

De

SS. Eucharistiâ.

I.

I. Llud Tertulliani : *ubi Ecclesiastici ordinis non est confessus, & offert & tingit sacerdos, qui est ibi, solus. Sed & ubi tres, Ecclesia est, licet laici;* rectè à Nicol. Rigaltio contra Gabr. Albaspinæum & ab. H. Grotio contra D. Petavium de libertate laico, in eâ orbis parte, ubi ministri Ecclesiæ ordinati non sunt, nec haberi possunt, concessâ, utrumqve Sacramentum administrandi, exauditur.

II. Et aptissima redditur ratio : qvia, ubi vel tres sunt, Ecclesia est. Ecclesia autem ex jure sibi à Christo concesso, Matth. XVI. 19. qvemcunqve velit, & qvocunqve momento velit, constituere sacerdotem potest.

III. Fanaticum autem est, asserere, qvod in statu Ecclesiæ ordinario fidelibus qvibusvis inter se liceat administrare Eucharistiam & qvod hæc functio nullibi in Scripturâ ad ministerium sit alligata. I. Cor. IV. 1. II. Cor. V. 20.

IV. Cum nullum in Eucharistiæ institutæ historiâ indicium compareat, qvod Christus suimetipsius in cœnâ hospes fuerit, frustra id asseritur.

V. Qvo tamen non obstante Minister Ecclesiæ, (dummodo absit ordinis in qvocunqve loco usitati contemptus) sibi ipsi vel porrigere vel sumere sacra symbola æqvè potest, ac omnes possent alii, si in mensâ, propriis sumenda

G 2

mani-

manibus , qvod utique Ecclesiâ ordinante nihil prohiberet, exponerentur.

VI. Qvi S. cœnam nunquam sine administrantis cœmunione celebrari debere contendunt, finem secundarium, qvi in signandâ civium Ecclesiæ communione consistit, laudant, primarium , qvi est gratiæ Divinæ obsignatio, prætereunt.

VII. In symbolorum Eucharisticorum separatâ consecratione non repræsentatur ex instituto Christi mors ejusdem.

IX. Sacrificium est Eucharistia , qvia comeditur in eâ & bibitur id, qvod aliquando verum fuit sacrificium.

XI. Non alia fit in cœnâ symbolorum transmutatio, qvam ut, dicente in Ep. ad Cæsarium Chrysostomo, *panis naturâ integrâ manente, per consecrationis sacerdotalis gratiam panis corporis Dominici appellatione dignus efficiatur.*

X. Ut ob concomitantiam naturalem , qvâ posito Patre ponuntur omnes personæ Divinæ , in nomine unius & solius Patris baptizare non licet: ita nec ob eandem concomitantiam in cœnâ cum pane solum distribuere corpus.

XI. Materia S. Eucharistiæ solum est corpus , solusque sangvis Christi , qvâ tamen mediante & Christum ipsum & Spiritum S. & totam SS. Trinitatem fide simul accipimus, nobisque unimus. I. Cor. XII. 13.

XII. Reformati veram cœnam integrè administrant in suâ Ecclesiâ , qualiscunq; tandem eorum doctrina sit , quam de hoc sacratissimo animæ epulo adversus claram literam institutionis in Ecclesiis suis fovent , disseminant , inculcant. Positis enim Sacramenti alicujus partibus essentialibus , in actu ritus à DEO precepti legitimo , ponitur in Ecclesiâ , cui soli Sacra menta propria sunt , ipsum verum & integrum Sacramentum. Tob. Wagnerus. Dannhauerus.

Disp. XXXIX

De

Testamentis.

I. Testa-

I.

Testamentum & Fedus Scripturæ usu non aliter disse-
runt, qvam qvod illud mortem, fedus confirman-
tem involvat, hoc ab eadem præscindat.

II. Fedus eodem Scripturæ usu est dispositio Divina
de salute nostrâ, qvâ ratione eandem adipisci debeamus.

III. Paetum V. T. qvamqvam sub conditione pæda-
gogicâ perfectè servatæ legis initum à DEO cum homine
fuerit, neqvaqvam tamen promissiones habuit tantum ter-
renas, sed etiam spirituales atqve cœlestes. Kœnigius.

IV. Rectè Chemnitius : *Vetus Testamentum est litera
occidens, ministerium mortis & damnationis, generans ad ser-
vitutem & doctrinam seu lex tradita tabulis lapideis.*

V. Idem : *Novum Testamentum est Spiritus vivificans,
ministerium justitiae, Spiritus & vite.*

VI. Ex qvo rectè concluditur : *Vetus fedus neminem
justificare potuit, Gal. III. 21. Hebr. VII. 18. 19. Novum una salu-
tis via. Dorscheus.*

VII. Et porrò : *Novi Testamenti virtus & antrorsum &
retrorsum ad sanctos patres sub antiquo federe, immò ad caput
usq; atq; stirpem generis humani penetravit.*

IX. Lex moralis in N. T. neqve qvoad justificatio-
nem, neqve qvoad maledictionem, neqve qvoad rigorem
exactionis est abrogata. Luc. X. 28.

X. Fides eorum, qvi sub V. T. vixerunt, qvoad sub-
stantiam eadem est cum fide eorum, qvi sub N. T. vivunt.
Act. IV. 12. X. 43. XV. 11.

X. Revelatio tantum eorum, qvæ ad hanc fidem per-
tinent, in N. T. clarior & uberior est qvam in V. qvam
qvam utrobiqve ad generandam fidem sufficiens.

XI. Ut sine incarnatione & passione Filii DEI salvari
nemo poterat; Rom. IIIX. 32. ita nec sine notitiâ hujus in-
carnationis & passionis salvari qvisqvam sive in V. sive in
N. T. potest. Joh. XVII. 3.

XII. Non dantur nisi duo Testamenta, qvoad substan-
tiam talia, Jer. XXXI. 31. s. Hebr. IIIX. 6. s. **G;** **Diss.**

I. Nntempestiva & damnosa subtilitas est, notitiam ex partibus fidei eliminare & ad conditiones, qvæ necessario ad eandem præreqviruntur, referre.

II. Absurdum est, notitiam fidei à scientiâ rerum sacrarum distingvere. Es. LIII. 12. Hiob. XIX. 25.

III. Forma fidei, qvâ justificat, in receptione, adeo-
qve in passione consistit, Joh. I. 12. qvæ tamen eo momen-
to, quo recipit, vivax & actuosa est, beneficium, qvod ac-
cepit, arctè tenendo, Gen. XXXII. 26. Gal. II. 20.

IV. Non ad omnem non repugnantiam fides conse-
qvitur, sed ad eam tantum, qvæ receptionem gratiæ justi-
ficantis immediatè antecedit. Act. XXVI. 19.

V. Qvi enim primo gratiæ gradui non repugnat, re-
pugnat autem vel secundo vel tertio, fidei particeps non
redditur. Act. XXVI. 28.

VI. Apologia Aug. Conf. cum inquit: *illa virtus justifi-
ficit, qvæ apprebendit Christum; bæc autem virtus fides est:*
operi justificandi virtutem non tribuit, sed occasione ex ad-
versariorum argumento sumpta, quo caritatem, qvia ma-
xima juxta Apostolum virtus sit, justificare contendebant,
virtutis vocem ad eam notionem, qvâ vires significat, qvæ
majus ipsâ charitate opus efficiant, deflectit.

VII. Maxima autem fidei virtus seu opus est meriti
Christi, semel recepti, complexus, in eodemq, totius animi
recumbentia; post illam charitas DEI & proximi. Gal. V. 6.

VIII. Eadem Apologia: *velle credere est obedientia er-
ga Deum*; Socinianis non patrocinatur, qvi fidem per obe-
dientiam non tam verbo Evangelii, Christum offerentis,
qvam legis præstitam definiunt.

IX. Fidei vita primaria, interno animi, de gratiâ ac-
ceptâ exultantis, motu definita, à carnali securitate secer-
nitur,

nitur, partim per internam ejus formam, verbo Divino descri-
ptam, partim per exteriorem, si à seriâ contritione ortum du-
xerit & peccandi libidinem verè extingvat. II. Petr. II. 20.

X. Si Christianismus pro eo hominis statu accipia-
tur, qvo in gratiâ Divinâ is constituitur, solâ fide ex parte
hominis absolvitur. Act. II X. 37.

XI. Si pro Christiani hominis officio, rectè docue-
runt etiam Catechetici libelli: Christianum non esse, nisi
qui & rectè credat & piè vivat.

XII. Non credunt infantes fide alienâ, vel Parentum
vel Patrinorum, sed suâ, à fide adulorum essentialiter non
diversâ, Hab. II. 4.

Diss. XLI.

De

Bonis Operibus.

I.

Bonum opus in rigore Divino non est, nisi qvod legi
perfectè conformatum est, cum qvoad omnes animi
corporisqve facultates, tum qvoad res omnes & acti-
ones, ab iisdem proficiscentes, tum qvoad intensionem o-
mnium agendi virium, toto vitæ tempore sine ullâ inter-
ruptione exerendarum. Deut. VI. 5. I. Cor. XIII. 8.

II. Unde Bona Opera verè perfecteqvè talia ne qui-
dem in repatis dantur, nedum in gentilibus. Rom. VII. 19.

III. Vera tamen sunt bona opera gentilium, qvâ legi
qvodammodo conformia sunt, Rom. II. 14. ut vera est no-
titia, qvam de DEO habent, Rom. I. 18. licet imperfectis-
fima.

IV. Veriora sunt etiam legaliter Christianorum Bo-
na opera, qvia ad principium perfectius regulantur & fi-
unt auxilio Spiritus Sancti, non obstante eorum imperfe-
ctione. Rom. II. 7.

V. Rectè interea B. Lutherus: *in omni bono opere est
peccatum.* Idqve juxta regulam: bonum æstimatur ex in-
tegrâ causâ, malum ex qvois defectu,

VI. Qvam.

VI. Qvamq;am juxta Catechesin Lutheri quotidie multifariam peccemus & nibil nisi paenam mereamur, Jac. III. 2. dubitandum tamen non est, hominem renatum virtute gratiae, sibi inhabitantis, ab omni peccato voluntario, fidem exutiente, cavere sibi posse. Rom. V. 20. 21.

VII. Id nisi posset, nunquam salutis suae certus foret.

VIII. Nec tamen nunquam ita securus status sui regenitus esse debet, qvin animo suo recolat, peccatis mortalibus, etiam eâ in re, ubi minimè putaverit, jaucturam se fidei facere posse. Phil. II. 12. Psalm. XIX. 13. Ideò enim vetus regula est: Christianorum vita perpetua pœnitentia.

IX. Ad absolutam Christianarum virtutum perfectiōnem, in hac vitâ pervenire nemo potest, nec quisquam legem in rigore Divinitus requisito implere. Eccl. VII. 21.

X. Datur tamen perfectio secundum quid, seu inchoativa, Phil. III. 15. Col. IV. 12. & impletio legis, qvâ suâ voluntate non peccent renati, sed inhærens tantum peccatum sentiant, contra votum suum recurrens. I. Joh. III. 6. 9. Jac. II. 8.

XI. Regenitus, qvi Spiritu DEI regitur, ex vero DEI Divinaq; voluntatis amore officium facere studet & adversos peccati motus cobibet ac luciendo vincit, ne unquam nisi per subitanam obreptionem secundum illos agat. Gal. V. 16. Rom. VIII. 7. 13. Schomerus.

XII. Lucta illa carnis & Spiritus ubiunque reperitur, vita spiritualis reperitur, quam Spiritus Divini gratia in homine accedit, & ut fortius resistitur pravis concupiscentiis, maiores facit renovatio progressus, cuius ultimum in hac vitâ complementum est, ut semper motus mali in ipsis suis initio & primo quasi partu comprimantur. Idem.

Disp. XLII.

De

Ministerio Ecclesiastico.

I.

VOcatio mediata ad Ministerium Ecclesiasticum recte dicitur Divina. Act. XX. 28. Eph. IV. 11.

II. Ut

II. Ut non desinit Deus cooperari rebus creatis concursu generali, quamquam contra intentionem ipsius actioni multa interveniant: ita speciali concursu vocari ad ministerium potest, etsi plurimi interveniant abusus.

III. Non datur hodie Apostolatus propriè dictus, ut contendit Hadr. Saravia.

IV. Neque Lutherus noster immediatè ad reformationis opus vocatus est, quamquam in ipso reformationis opere extraordinariâ gratiâ & successu à DEO fuerit beatus.

V. Qui hodie vel vocationis suæ, vel doctrinæ certitudinem immediatam, aut aliam quamcunque, nisi quæ est ex literâ Scripturæ, cum testificatione Spiritus S. conjunctæ, jaçtant, à Fanaticismo se nullo modo liberare possunt.

VI. Non tenemur hodie abire ad gentes Barbaras, easque, quod magno conatu egit Baro Justinianus, convertere.

VII. Qui in Barbarorum regionibus commercia tractant, rem Christianâ charitate dignam faciunt, si & Barbarorum salutem per homines ad eam rem idoneos procurent.

VIII. Excommunicatio major non ad solum ministerium Ecclesiasticum pertinet. I. Cor. V. 4. Matth. XIIIX. 17.

IX. Non conduceret Ecclesiæ, si unus omnibus reliquis præficeretur Episcopus, etiam suppositâ doctrinæ veritate.

X. Etiam irregeniti ministri quoad donorum sanctificantium possessionem officinæ sunt Spiritus Sancti: quamquam ob ambiguitatem & ad vitandam calumniam termino, absolute posito, haud facile uti debeamus, argumento loci, II. Cor. VI. 16.

XI. Si dona sint paria, Minister regenitus plus ædificat, quam irregenitus. Imò idem dicendum, si regenitus minora habeat dona, irregenitus autem sit notoriè impius. Psalm. L. 16. 17.

XII. Si verò Minister regenitus proponendi exigua
H aut

aut nulla habeat dona , irregenitus excellentia, cujus tamen impietas publicè nota non sit , plus ædificare hunc qvam illum , non immeritò creditur.

Diss. XLIII.

De

Magistratu Politico.

I.

OMNI Magistratui , étiam infideli & heterodoxo ; vi mandati Divini & conscientiæ parendum est. Rom. XIII. 1.

II. Inde qvi subditos vinculo liberat obedientiæ , hæretico magistratui præstandæ , Anti-Christi notam apertè incurrit , qvæ est , efferre se super id , qvod est & dicitur DEus , II. Thess. II. 4.

III. Magistratui exercitio tyranno vi resisti non debet. Rom. XIII. 2.

IV. Clerici naturali & Divino jure ab oneribus magistratui pendendis exempti non sunt. Rom. XIII. 1. 7. Matth. XVII. 27. Qvamqvm gentium etiam more æqvum est , privilegio exemptionis eosdem gaudere. Gen. XLVII. 22.

V. Magistratus imperium immediatè est à DEO , non à populo , majestatem radicaliter possidente. Prov. IIX. 15. Rom. XIII. 1. Est enim magistratus vicarius DEI , non populi. Rom. XIII. 4. Sap. VI. 5.

VI. Cum Reges non à DEO esse dicuntur , abusus potestatis , non potestas ipsa à DEO removetur. Of. IIX. 4.

VII. Cura veræ religionis in remp. introducendæ , in eâqve conservandæ , ipso naturali jure ante omnia cætera magistratui incumbit , qvod qvi negant , gentilibus sunt destabiliores.

IX. Vera autem religio non est nuda morum doctrina , ut Tolerantes in Angliâ & Belgio somniant , sed mysteriorum Divinorum notitia , Joh. XVII. 3. Qvâ illa destituta cadaveris instar vitâ & spiritu destituitur.

X. Qvos in Rep. hæreticos leges fundamentales & pacta

paetia sancte inita ferre jubent, eos violare nefas, nisi publicam rem turbent. Sam. XXI. 1. 2.

X. Qvi per conniventiam feruntur, aut se nobis insinuant, in illos inquisitione saevire, iis eripere vitam, eosque fortunis spoliare, Christianum magistratum non decet, sed Anti-Christianum.

XI. Non tamen ideò in sinu nostro aperti Christi hostes tolerandi sunt.

XII. Jus Regium, I. Sam. II X. 11. jus verum est, in extremo necessitatis casu Regi exercendum, ut tamen simul ostendatur, id si in tyrannidem, ut facilius quam in aliis Reip. formis fieri possit, degeneret, à DEO status immutationem ob sui contemptum sperandum non esse. Of. XIII. 10.

Diss. XLIV.

De

Statu Oeconomico.

I.

Polygamia Patrum in V. T. quamquam naturali potius, generalius tamen dicto & in certis tantum circumstantiis obliganti, quam positivo juri adversa, tolerata fuit, non circa eam dispensatum. Act. XIII. 18.

II. Recte illa prohibita esse dicitur, Lev. XII X. 18.

III. Cognitio rerum matrimonialium Divino & naturali jure, jure item Ecclesiastico veteri ad Principem pertinet; stolidumque est, denegare Christiano, quod conceditur gentili, ut recte in ipsâ Rom. Ecclesiâ contra Galesium defendit Launoius.

IV. Qvi tolerari posse conjugia, in quibusdam gradibus Divinitus prohibitis, censem, non omnes illos gradus aut morali positivo, aut naturali jure prohibitos esse, dicere necesse habent.

V. Naturali autem jure gradus illos, quamquam inaequaliter, prohibitos esse, & poena transgressoribus universim dictata, Lev. XII X. 24. & obligatio gentilium ad eosdem convincit, I. Cor. V. 1.

H 2

VI. Con-

VI. Consensus parentum non de honestate tantum est contrahendi conjugii, sed de necessitate. Num. XXX. 4 14.

VII. Impotentia ante nuptias contracta solvit matrimonium, quippe quod sub tacita aptitudinis conditione, eaque honesta, fuerat initum.

IX. Si tamen a spadone fuerit cum sciente & volente contractum & consummatum, non levia videntur argumenta, quae tolerandum esse svadent, argumento loci I. Reg. I. 2. 4. Theologi Lipsienses. Gryphiswaldenses, Regionemontani.

X. Cœlibatus in se non est perfectior conjugio, sed conjugium cœlibatu. Gen. II. 18.

XI. Malitiosa desertio quoad vinculum solvit matrimonium, I. Cor. VII. 12. 15. Nec Antonii a Mara rationes contrarium evincunt.

XII. Votum tamen continentiae, absolute conceptum, nisi de potentia continendi certus sis, impium est.

Disp. XLV.

De

Ecclesiâ.

I.

Vera Ecclesia est, quae complectitur & docet veritatem, in Scripturâ revelatam. Joh. XVII. 17.

II. Quamquam verò solâ fide membra Ecclesiæ formaliter constituamur, tamen dilectio simul est vinculum & colligatio, quâ colligantur & copulantur plura membra Ecclesiæ inter se, Col. III. 14. Apologia Augustanae Confessionis.

III. Non est primus fidei articulus: *credo Ecclesiam*; nec initium informationis ad fidem Christianam ordine vel naturæ vel doctrinæ ab auctoritate Ecclesiæ faciendum. Rom. X. 17.

IV. Tota Ecclesia visibilis non est infallibilis.

V. Sola Lutherana Ecclesia, sive fidem spectes, in August.

August. Confessione comprehensam, sive congregationem
exteriorem, est vera Ecclesia.

VI. Romana Ecclesia non est vera Ecclesia ; in Romanâ tamen Ecclesiâ hodiernâ qvædam membra sunt veræ Ecclesiæ; in Romanâ autem Ecclesiâ ante Lutherum integræ etiam veræ Ecclesiæ partes fuerunt.

VII. Romana Ecclesia qvoad verbi Divini, alienam à glossis, propositionem & administrationem Baptismi, qvod ad essentialia ejusdem spectat, non est nulla Ecclesia.

IX. In Rom. Ecclesiâ , qvâ tali & ut est Lutheranæ qvoad doctrinam opposita, vi hujus doctrinæ nemo salvari potest.

X. Non negant, nec negare possunt Pontificii , in ipsâ Lutheranâ Ecclesiâ pluri mos salvari.

X. Romana Ecclesia Catholica dicenda non est, argumento loci II. Cor. XI. 5. 12. Qvi è nostris Romanos Catholicos appellant, eodem id sensu & libertate faciunt, qvâ Judæos vocamus Judæos, Apoc. II. 9. Lutherani verò ægrè non ferunt, si non dicantur Catholici, qvamq; verè sint Catholici, qvia nec DEus ægrè tulit, si dictus non fuit Dominus, qvamq; verè fuerit Dominus. Of. II. 16. 17.

XI. Lutheranam Ecclesiam Babelis infamiâ non no-
tant, nisi qvi ipsi confundere in eadem omnia adlaborant.

XII. Si tamen exterior illius status in qvibusdam lo-
cis ita corruptus esset, ut graviorem etiam appellationis censuram mereretur, exemplo urbis Hierosolymitanæ, Es. I. 21. Ezech. XVI. per tot. tamen separatio , ut sanctius vivi possit, instituenda non est, sive à toto Ecclesiæ corpore, si-
ve à parte ejusdem , aut per conventus privatos , aut per instituta clancularia collegia alia, schisma tandem inducen-
tia. Ephes. IV. 1. s.

Diss. XLVI.

De

Conciliis.

H 3

I. Nul-

Nullum datur Concilium, qvod Ecclesiam universam exactè repræsentet, adeoque nullum Concilium verè cœcumenicum & universale est.

II. Qvare nec Conciliorum universalium canones, sive qvoad doctrinam, sive qvoad mores, eò qvod sunt talium Conciliorum canones, ab erroris periculo sunt immunes.

III. Rectè Edm. Richerius, Pontificius Gallus, in fronte Historiæ Conciliorum generalium : *Constantinus M. atq; alii Imperatores Christiani, velut communes Episcopi & exteriores discipline assertores, octo prima Concilia universalia, pro iuris Divini, naturalis & Canonici vindiciis indixerunt & congregarunt.*

IV. Non potest Imperator sine imminutione maiestatis suæ hoc jus alienando transferre in Pontificem, ut, qvod suâ naturâ est imperii politici, fiat juris Ecclesiastici. Rom. XIII. 1.

V. Qui verò Concilia convocandi jus habet, longè magis jure gaudet suffragii in Conciliis, unâ cum aliis Laiis, rerum sacrarum peritis, ferendi. Act. XV. 6. 22.

VI. Synodorum naturam imitantur, similemque effectum habent, instituta supremi Magistratus auctoritate colloquia, immò collationes sententiarum per epistolas inter absentes. I. Cor. V. 3. 4.

VII. Hospes sit in antiquitate, qui ignoret, innumeras particulares Synodos non de moribus tantum, sed & de fide tractasse.

IX. Liberalius æqvo etiam de sui temporis Conciliis dictum est illud à Nazianzeno : *nullius Concilii finem letum & faustum vidi, nec quod depulsionem malorum potius, quam acceptionem & incrementum babuerit.*

X. Non est alia vel ostensa in verbo vel à Christo & Apostolis consecrata veritatis indagandæ via, quam colloquia & disputationes. Matth. XXII. 34.

x. Con-

X. Concilia res credendas non definiunt, sed definitas in Scripturâ, veritatem à falsitate discernendo, declarant.

XI. Qvare norma Conciliorum est Scriptura S. ea-que sola.

XII. Qvum in Conciliis ad anteriores Ecclesiæ docto-
res provocatur, id tantum agitur, ut ostendatur, errorem,
de qvo qvæstio est, & noviter esse introductum, & jam o-
lim ab antiquis rejectum.

Disp. XLVII.

De

Anti Christo.

I.

Persuasum nobis esse debet, luce meridianâ clarius esse,
quod omnes AntiChristi nota, omnia elogia, quæ apud
Paulum inveniuntur, exacte, quadrent in Rom. Pontifi-
cem. Calixtus.

II. Primaria illa nota: extollere se super omne id, quod
dicitur DEus, aut religio, & ostentare, se esse DEum, nontam
de potestatis usurpatione, quam arrogatione, non tam de
praxi, quam doctrinâ intellecta, & omni & soli Pontifici &
semper competit.

III. AntiChristus, quâ primatum spiritualem, in Boni-
facio III. qui ut Romana Ecclesia caput omnium Ecclesiarum
diceretur, à Phocâ, parricidâ, obtinuit, quâ tempora-
lem, in Gregorio VII. qui Dictatus de omnipotentiâ Ponti-
ficâ condidit, adultus factus esse meritò dicitur.

IV. Non lædit Imperatoriam Majestatem, qui ean-
dem subesse Pontifici, tanquam præsuli, profitetur: sicut
Apostoli non læserunt Imperatorum gentilium majesta-
tem, quam sacrosanctam habuerunt, Rom. XIII. i. s. qvan-
do simul docuerunt, DEos, qvos coluerunt, esse dæmonas.
Eph. II. 2.

V. Nemo unquam Imperatorum Regumqve Ponti-
ficiis arrogatam supra omne id, quod dicitur DEus, atque
adeò & super sese potestatem agnovit, neandum sciens vo-
lensqve ei sese subjecit.

VI. Non

VI. Non est infallibilis Pontifex Romanus , sive in rebus fidei , sive facti , sive dum pro cathedrâ fert sententiam , sive dum privato nomine decidit .

VII. Veræ sunt Cleri Gallicani de Pontifice , si is etiam pro universali Occidentalis Ecclesiæ Episcopo habeatur , propositiones , qvarum prima est : Papam in temporalia nullam habere potestatem , sive directam , sive indirectam .

IX. Secunda : Concilium esse supra Papam , vi Concilii Constantiensis , non tantum de tempore Ichismatis , sed universim intelligendi .

X. Tertia : ad canones Pontificis judicium esse adstrictum . Qvicqvid contra fecerit , irritum esse .

X. Qvarta : si Pontifex præcipuam habeat in rebus fidei auctoritatem , ejus tamen decisiones , non accidente Ecclesiæ consensu , certas & infallibles non esse .

XI. Monstrosa fuit Romana Ecclesia , si juxta Ant. Arnaldum duo habuit principio capita : Petrum & Paulum , etiam qvando sententia juxta Innocentium X. cum subordinatione intelligatur Pauli à Petro .

XII. Absurdum est , Pontifici à Principe Evangelico titulum tribui *Sanctissimi Patris* , sub specie ceremoniæ civilis : absurdius , sub eodem prætextu , ut magno Italiæ Domino , ejusdem pedibus oscula figi .

Disp. XLIX.

De

Morte & Resurrectione .

I.

Deus non est causa mortis , meritum ejus vel decernendo vel infligendo præcedens , Ez. XXXIII. ii. & nec qvidem secundum naturam suam esse potest . Matth. XIX. 17. Est tamen causâ mortem , si præcesserit meritum , & interminans , Psalm. VII. 12. 13. 14. & infligens . I. Sam. II. 6.

II. Fatalis est vitæ terminus ordinariè ad prævisionem causarum , mortem liberè vel accelerantium vel producentium ,

tium extraordinariè ad absolutum qvidem, sed justum DEI beneplacitum.
Hiob. XIV. 5.

III. Non amittunt animæ demortuorum earum rerum notitiam, quam in hac vitâ sibi comparaverant, Luc. XVI. 28. Non tamen probabile est, novam eos rerum, quæ in hoc orbe geruntur, scientiam acquirere. Esai. LXIV. 16.

IV. *Orationem pro mortuis nos non prohibemus.* Apologia Aug. Conf. Poteſt enim iisdem à DEO & quies in sepulcris & conjunctio corporis cum animâ in resurrectione & beatitudo totius compositi exoptari.

V. Animarum post mortem in assumto ſchemate apparitio non niſi per fabulosa & procurata aut Satanae aut aliorum præstigiatorum technis exempla verisimilis reddi poteſt & animarum beatarum pariter, Apoc. XIV. 26. atque damnatarum ſtati repugnat. Luc. XVI. 26.

VI. Ordini Divino, in Scripturæ exemplis oſtenſo, præcipue humatio, in pulverem corpus honeste ſolvingens, Gen. III. 19. conueniens eſt: à quâ quo remotius alii ſepeliendi modi, qui vel corpus vi quadam consumunt, vel à corruptione præſervant, recedunt, eo minus Christianismo conuenire putandi ſunt.

VII. Non datur locus post mortem intermedius, in quo ſive pro pœniſis hic promeritis ſatisfaciant animæ, ſive delictorum poenitentiam agant & ſalventur. Hebr. IX. 27.

VIII. Ut bis demortui extra ordinem, ad declarandam Divinam pœnitentiam, bis naturæ debitum ſolverunt: ita & extra ordinem eorum animas in loco ſtatue tertio fuiffe & labe originali commaculatas mansiffe absurdum non eſt.

IX. Qvamq; mors corporalis ex accidenti decretæ reparationis ſit pœna peccati, tamen non corporalem ſed æternam mortem Deus homini in verbis: *quo die peccaveris, morte morieris*, eſt interminatus. Calovius.

X. Duplicem reſurrectionem corporalem poſthac futuram ignorat Scriptura. Joh. V. 28 29. VI. 29. 40.

XI. Reſurrectio ejusdem carnis ad eum modum concepta, quo fluvius, qvamq; ſemper mutatâ aquâ, idem fluvius manet, ut eandem in Religione Medici Th. Brownius repræſentat, non eſt reſurrectio ejusdem numero carnis.

XII. Non ideò carnis reſurrectio ex ratione non innotescit, quia, ut carnis reſtitutio negetur, dicente Tertulliano, *de una omnium Philosophorum ſcholâ ſumitur*: nam & Philosophi gentiles reſurrectionis poſſibilitatem negarunt, de quâ tamen, quin ex ratione innotescat, inter Christianos non dubitatur.

Extremo Judicio.

I.

Particulare judicium, ut ante, ita & post mortem in quamlibet animam latum, Joh. III. 18. eidemque vel damnationem vel salutem addicens, Ap. XIV. 13. Phil. I. 23. non tollit judicium universale & solenne, quod sententiam fert in totum compositum. Matth. XXV. 31.

II. Incepit à Greg. Franco pro signis extremi diei propriis venditantur, tum maculae solares, tumquod sol ex Mathematicorum calculo XXXVI. secundum mediamentis terrae nobis appropinquaverit magis quam antea.

III. Neque Ecclipses neque Cometæ inter signa extremi diei propria merentur recenseri.

IV. Per signum Filii hominis, jamjam venturum demonstrans, omnium probabilissime intelligitur majestas venientis, consistens & in splendore corporis Christi & in claritate nubis, cui insidebit & in comitatu angelico perquam gloriose & in sonitu vocis, instar tubæ, vehementer atque terribili. Matth. XXIV. 30.

V. Locus extremi judicii, quia nusquam revelatus, impunè ignoratur.

VI. Provocatio ad vallem Josaphat, ut ipso nomine superstitiosa, ita quoad rem ipsam Christianæ erga proximum charitati est adversa. Matth. V. 44. Act. VII. 60.

VII. Publicabuntur generaliter in hoc judicio, sine ullâ tamen exprobratione, immò cum laude ob actam de iis poenitentiam, etiam electorum peccata, sub prædicatâ ubique Scripturarum & rerum & personarum judicandarum universalitate comprehensa. Ap. XX. 12. Ecel. XII. 14. Rom. XIV. 10. 12. Hülsemannus. Scherzerus.

VIII. Norma extremi judicii Evangelium est, cui credendo salvabuntur fideles & non credendo condemnabuntur impii. Joh. III. 18. Marc. XVI. 16.

IX. Unum datur tantum extremum judicium & unus dies extremus, quo Christus non partem mundi, sed universum mundum judicaturus est. Joh. V. 28. 29. VI. 39. 40. XI. 24.

X. Idque conjunctum erit cum æternâ gloriâ salvandorum & æternâ poenâ damnandorum. Matth. XXV. 31. 46. & cum consummatione universi. II. Petr. III. 4. 10.

XI. Non potest certo & solido argumento demonstrari, ullam suisse inter Cerinthi & Papiæ chiliastum differentiam. Nec siores Judæi un-

quam

qvā alias in regno Messiæ gloriose delicias, qvām quales Chiliaſtæ ho-
die que ſomniant, expectarunt,

XII. Cum Chiliaſmus recentior omnibus ſingulisque articulis XVII.
Aug. Conf. verbis è diametro ſit aduersus, utpote quo docetur, Christum
non appariturum in consummatione mundi ad judicandum, ſed mille an-
te annis, nec mortuos omnes resuſcitaturum, ſed pios tantum & ex impiis
ſceleratiōres, nec piis & electis daturum vitam æternam, ſed temporalem,
ex qvā ad æternam poſt mille annos tranſituri ſint, nec impios homines ac
Diaboloſ condenaturum, ut ſine fine crucientur, ſed illos juxta æternum
Evangelium poſt æternitatem æternitatum ex cruciatibus iſtis liberaturum,
inqve priſtinum priumque felicitatis ſtatū reducturum eſſe, qvomodo
ullā ſpecie dubitari potheſt, hunc iſum chiliaſnum in antithesi rejectum
eſſe atqve dannatum?

Disp. L. Et Ultima.

De

Consummatione Mundi.

I.

Probabilius eſt, conflagrationem universi judicium extreſum ſecu-
turam eſſe, qvam antecellaram; nec contrarium Ap. XX. II. dicitur,
niſi & mortuorum reſuſcitatōrem, v. 12. eandem ſeqvi velimus, qvod
absurdum.

II. Peribit autem mundus ſecundum ſubſtantiam. Luc. XXI. 33.

III. Cum omnia corpora cœleſtia, Deut. IV. 19. unā cum orbe ter-
reno, Psalm. CXV. 16. hominiſ causā condita ſint, non ſolam terram, ſed
& cœlum universum peritum eſſe igne ultrò intelligitur. II. Petr. III. 7.

IV. Cum Apologia Aug. Conf. inquit: naturam ſenescere & fieri pau-
latim deteriorem, de morum corruptione in homine depravato id intelli-
gendum eſt; nec enim natura iſpa ſenescit, nec naturae corruptum magis
qvam antehac ſtatū qvædam, qvæ in variis orbis partibus contigere, muta-
tiones arguunt. Vienim ſupernaturali non naturali interitus eſt mundus.

V. Perabsurda & in DEI potentiam iniqua Thomæ Burnetii opinio eſt,
etiam mundi consummationem ad naturae leges exigens & conflagrationi e-
iusdem longum temporis ſpatium concedens.

VI. Cum in descriptione ultimorum DEI operum, qvæ in conjectio-
ne impiorum in ſtagnum ignis, Ap. XX. 15. & introductione piorum in æ-
terna gaudia, Apoc. XXII. 5. conſiſtunt, nihil amplius ſupertiſt Christo agen-
dum, I. Cor. XV. 24. ſed omnis prophetia, tanqva jam penitus impleta, fi-
nem aſſecuta fit, qvippe cui addi nihil & nihil demi amplius queat, Ap. XXII.
18. omneq; hominum genus in fine omnium rerum ſit vel in civitate sanctâ,
vel

vel extra eandem, Ap. XXII. 14. 15. atq; adeò jam tum omnia nova facta, seu in pristinum statum pro beneplacito Divino reducta sint, Ap. XXI. 5. quomodo ἀποκατάστασις μάρτων, restitutio omnium, Act. III. 21. etiam ipsorum hominum & Diabolorum damnatorum post plurimas æternitatum æternitates reparationem & salutem complecti potest.

VII. Si ideò damnati è poenis suis eluctabuntur, qvia cruciabantur non æternūm absolutè, sed in æternitas æternitatum, id est, certas limitatasq;æ æternitatum periodos, finem aliquando habituras, tum & salvati iterum excident è salute, qvia & ipsi regnabunt in æternitas æternitatum, Ap. XXII. 5. atq; adeò circulus omnium rerum Origenianus reducetur.

IX. Non ideò finem habituri sunt damnatorum cruciatus, qvia rationi nostræ crudele & tyrannicum videtur, DEum longè optimum benignissimumq; creaturas suas, quantumvis rebelles, æternis ineffabilibusq; tormentis subjicere: qvia æqvè rationi nostræ crudele videtur, creaturas DEI, quantumvis peccantes, in innumeris æternitatum æternitas cruciari, qvod tamen de iisdem enunciari in confessio est, Ap. XX. 10

LX. Cum Christus ideò assumpserit humanam naturam, ut hominem à vinculis mortis atq; inferni redimeret, Hebr. II. 14. nec aliter redimere possit; Rom. IX. 32. non autem assumpserit angelos, Hebr. II. 14. ergo nec angelos, vinculis inferni constrictos, Ep. Jud. v. 6. ex inferno, olim salvandos, redemit.

X. Qvando supplicium infernale æternum eo modo dicitur, qvo & vita gloria æterna erit, Matth. XXV. 46. vulgare absolutæ æternitatis significatum ipsâ literâ ionuitur, qvæ majori εμφάσει per non mori, nec extingui, Marc. IX. 44. perq; tormentum in æternitatem æternitatum durans exponitur, Apoc. XX. 10. *Quibus verbis nihil Scriptura Divina significare consuevit, nisi qvod finem non habet temporis,* ait Augustinus.

XI. Deterrima ante finem mundi qvemcunq; tempora, qualia prædicit Christus, Matth. XXIV. 37. s. & describit Paulus, II. Tim. III. 1. s. cum Chiliaesticâ ante finem mundi felicitate consistere non possunt.

XII. Distinctio inter Evangelium de fide, ab Apostolis prædicatum, Evangelium de Regno, qvod novissimis his temporibus in Ecclesiâ personuit, & Evangelium æternum, de restitutione omnium rerum, novissimè ab Angelo, (mare, an foeminâ? nam & apud Psellum Timotheus dubitat, annon detur etiam δαιμόνιον θῆλυ?) non qvidem per cœlum, per terram tamen publico scripto volante, euulgatum, ipsâ novitate suâ veris Evangelii professoribus suspecta meritò habetur.

F I N I S.

• A 166, l. u. 41